ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުން

8 އޭޕްރިލް 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އާ އިމާރާތް (ކޮމިޓީރޫމާ ކޮޓަރި 10)

ފެށުނު ގަޑި: 11:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވި ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުގައްރިރު؛ އޮނަރަބަލް އޭދަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުން އިސްގަތީ. އެޖެންޑާ ނަންބަރު 1- ދައުލަތުގެ މާލީ ކަންކަން ހިނގަމުންދާގޮތާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް ރިފޯމް އެޖެންޑާ މިހާތަނަށް ކުރައްވާފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި އަދި ޚަރަދުކޮށް ނިމިފައިވާ ދައުލަތުގެ ފައިސާގެ ތަފްސީލު ފިނޭންސުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގޮތުގެ ބައްދަލުވުމަށް ފޮނުއްވާ ޖަދުވަލު ބަލައިގަތުމަށް. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރީން ޕްރެޒެންޓުކުރައްވާ ތަފްސީލު މަސައްކަތްތަކާއި ދިރާސާކުރުން. އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ހުޅުވާލަދެން.

ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިހާރު މިގައި ފުރަތަމަ އައިޓަމްގެ ފުރަތަމަ ބައި، ދައުލަތުގެ މާލީ ކަންކަން ހުށަހަޅާހުރިގޮތާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފިނޭންސުން ފޮނުއްވާފައި މި އިން މައުލޫމާތު ޝީޓުގައި، މިގައި އެބަހުރި، މިހާތަނަށް ތަންފީޛުކުރެވިފައި ހުރި ކަމަށް މިއިނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަން މައިގަނޑު ކޮންސެޕްޓް ތެރެއިން ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ވާހަކަ. އޭގެ ތެރޭގައި ސިވިލްސަރވިސްގެ ޕެންޝަނާއި، ޖީ.ޕީ.އެސް.ޖީ ރޭޓް ބޮޑުކުރުމާއި، ގްރީން ޓެކްސްއަށް ގެނައި ބަދަލުތަކާ، މި ކަންތައްތައް، މިގައި މަޖިލިސް ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ކުރި މަސައްކަތްތަކާ އެއީ ހަމައެކަނި ނިމުނު ކަމެއް ކަމަށް މި ބަލާލުމުން މި މައުލޫމާތު ޝީޓުގައި ހިމެނޭގޮތުގައި މި އޮންނަނީ. ދެން މިހިރަ ހުރިހާ ކަންތައްތަކަކީ ފަސް، ދެން ހުރަހަށް ބޭނުންވާ ހުރި ހުރިހާ (ހ)، (ށ)، (ނ) މިގައި އެބަ ހުރި. ސިޔާސީ ހުރުމަތާއި އާސަންދައިގެ ރިޕޯޓު ވަސް، ދެން މި ހުރި ހުރިހާ ކަމަކީ ކުރިއަށްދާ ކަންތައްތައް ކަމަށް މި އިންނަނީ. އެކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާން އެބަ ޖެހޭ މި ކޮމިޓީން. މިގައި ހުރި ގިނަ ކަންތައްތަކަކީ ބަޖެޓު ބޭނުމާ ގޮތުން، ބަޖެޓު ގޮތުގައި އިންތިޒާމުން ފައިސާއާ އޮޑިޓް މަހުގެ ފުރަތަމަ ދުވަހު އިޤްތިޞާދީ ކަންތައްތައް. އެކަމަކު، މިއަދު މި ހުރިހާ އެއްކޮށްލައި ފެނޭ ވަރަށް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީއަށް، ކުރިއަށް އެބަ ދޭ. އެކަން ފެނޭ ކުރިއަށް ދަނީއެ. މިކަން ފެނޭ ކުރިއަށް ދަނީއެ. ހަމަ ބަޖެޓު ޕޮލިސީގައި ފެނޭ ހުރި މައުލޫމާތު ދެން މިއީ ހިމަނާފައި. އެއް ކަމެއް ފެނޭ ނިމުނު ކަމަކަށް މިގައި ނޯޓް މިފަދަ މަސައްކަތް ތަކުގެ ސިޔާސަތު ކުރިއަށް ބަޖެޓުން ބަހައްޓާފައި. ދެން ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް މިދިޔަ ހަމަ ކުރިއަށް ދާ ކަމަށް. ދެން ކޮންބަޖެޓާރީގެ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީން ކޮންބަޖެޓާރީގެ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ޕާސްކުރި އިރު މި ކޮމިޓީ ފެނޭ ހިމެނިގެން ދައުލަތަށް އިތުރު އާމްދަނީ ލިބޭނެ ކަމަށް، ގޮތަކަށްވެސް ކަމަކަށް 4 ބިލިއަނެއްހާ ރުފިޔާގެ އިތުރު އާމްދަނީ ލިބޭނެ ކަންތައްތަކެއް

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ހުރި ފާސްކޮށްފައި. އެ ކަންތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި ބަޖެޓު ގެ ފިސްކަލް ބޭފުޅުންނާ ދިމާލު
އިން އަދަދުން ބޭރުވަނީ. އެއަށްވުރެ ބޮޑަށް އެކި ގޮތް ގޮތުން، ހާއްސަކޮށް މި އާސަންދަ ރިލީފާއި، މީގެ ތެރެއިން
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ހުރި ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކަށް ދޫ ލޯނުތަކާއި ހިލޭ އެހީއާ މި ހުރިހާ ކަމެއް،
ސަބްސިޑީސްތަކުންނާ އެއްކޮށް 7.6 ބިލިއަން އަޅުގަނޑު ހަރަދުކުރަނީ އިންނާނީ ސާވިސްގެއް ގޮތުގައި. މާނައަކީ
އެފެކްޓިވް އިތުރު އާމްދަނީ ޖެނެރޭޓް ސާވިސްގެއްޔާ ވީ އަހަރު ބޮޑު އާމްދަނީ 14 ބިލިއަނެއް ރެވެނިއު ވާނެ. މީގެ
އެއްވެސް ނުވާ އިފެކްޓިވް 14 ބިލިއަން ރެވެނިއު އިތުރަށް ބަޖެޓު ގެ ދިރާސާ ވެގެންދިޔުން. އެހެންވީމާ، އޮކްޓޫބަރު
ފަސްޓްގައި ފަށަންޖެހޭ ކަމެއް އެ ގެއިންކަށް ސަބްސިޑީ. އިއްތިހާދުގައި އެއީ މި މަހު 1ގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ
ބަޖެޓުގައި އިންގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ގެއިންކަށް ސަބްސިޑީއަށް ބަދަލުވެގެން އިނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު މި
މައްސަލަތަކާ ހުރެން ވެސް މި އެދުނީ، މިހާރު އެކަން އެބަ ހިނގާތީ ގެއިންކަށް ސަބްސިޑީއަށް ބަދަލުކުރަނީތީ އެއީ
ނޫނީ ހަމަ ކުރިން ވެސް ވަރުގަދަ ހިނގާ ގޮތަށް ހާއްސަކޮށް ތެލުން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ބޮޑު އެއްޗެއް މި
ސަބްސިޑީއަށް ހަރަދު މި ކުރަނީ. އެ ސަބްސިޑީ ހަމަ މިހާރު ވެސް ކުރިން ދޫ ގޮތަށް ކުންފުނިތަކަށް ތެޔޮ
އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޫ ގޮތަށްތަކުގެ މި ހާލަތު ބަޖެޓު ބާކީ އޮތް ބައި ދައްކާލަން އެބަހުރި؟
މީގެ އެއްވެސް މައުލޫމާތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ ފަސްޓްވީގައި މިއިން ސަބްސިޑީކަން އެނގޭކަށް ނެތް. ހަމަ
ބަޖެޓު ޚަރަދުގައި ހުރި އެއްޗެއް ކޮށް ޚަރަދުކޮށްކަށް ޚަރަދުވެއްޖެ. ދެން މި މަޢުލޫމާތު މަސައްކަތްތެރިއެއް އެއީ ހިފުން
މަސައްކަތްތެރިކަން ކަމަށް ފިނާންސަށް ވިއްކާލެއްވީ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ޕޮލިސީއާއި ބެހޭ މި ސިޓީ. ޝުކުރިއްޔާ. ހާއްސަކޮށް
އަދި އަޅުގަނޑު ބޭނުން، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ބަޖެޓު ޚަރަދުގައި އެބަ ހުރި، ހާއްސަކޮށް
އެސްޓީއޯ ރިފޯމްތަކުގެ ތެރޭ. ބަޔަކު ކުންފުނިތަކާއި އަލަށް ގެނައި ވެސް ބަޖެޓު ޚަރަދުގައި އެބަ ހުރި. މާލީ ކަމަށް
ގެނައި ވެސް. މީގެ އެއްވެސް ގެނައި ވެސް މި ދައުލަތުގެ ޚަރަދުގައި މި އިން ސިޔާސީ އެއީ ހިނގާނެ
ގެނައި ވެސް، އޭގެ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ނުވެސް ނެތް މިގޮތަށް ހިނގާނެ. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް ސިޔާސީ ކަމެއް
ނެތް. ހަމަ ޖެނެރަލްކޮށް ޚަރަދުވަނީ އެއް ސިޔާސަތު މިއީ، މަޢުލޫމާތު ސިޔާސަތު އަޅުގަނޑުމެން ޚަރަދުވަނީ މި އޮތީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސްލު އަނގަން ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން މައުލޫމާތު ދައްކާފައި އޮތީ،
ގެއިންކަށް ސަބްސިޑީއަށް ދެން މިއަދު އޮކްޓޫބަރުގައި ނުފެށިއްޖެއްޔާ ކޮން ދެވަނަކަމެއް، ގެއިންކަށް ސަބްސިޑީއަށްތޯ
ދާނީ. ގެއިންކަށް ސަބްސިޑީއަށް ދާއިރު މިއަހަރު ބަޖެޓުން މިހާރު އަސްދާޒާކުރިމަށްޓަކައިވާ އެކިވާނީ ކަމެއްވާތީ.
އޭގެ 1 އޮކްޓޫބަރުއިން ފެށިގެން ޝިފްޓުގެ ފަށަންޖެ ދެން އޮތީ ވަށްވަރަޖެ ހަމަ ކޮންމެ އެއް ހިސާބު ވެސް، އަދަދު
ވެސް ބަދަލުވާނެ. އެހެންވީމާ، ކުންފުނިތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅު އެބަ އިތުރު ކުރިން މަޢުލޫމާތު އިން،

މިސާލަކަށް ބޮނަންޒާ ފެނަކަ ވެސް އިން އެސް.ޓީ.އޯ ވާދު. އަދި އެއަރޕޯޓްސް، ރީޖަނަލް އެއަރޕޯޓްސް އާ އޮންނަ ކުންފުނި ވެސް އިން އުވައިލާ ގޮތަށް. އަދި އެގޮތް ނުވެ ވެސް އުވައިލާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އިން ކުންފުނިތަކެއް. މިހާރު މީގެ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރާނެ ކަމަށް މިޔާބޯލުން މަޢުލޫމާތު ލިބޭ. އެހެންކަމުން ވަންޏާ އެއަށް ވެސް ބަޖެޓުން ކުރާނީ އަސަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭތޯ މި އަދި ކުރަން ނިންމާފައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ބަދަލުވި ކަންތައް. މިހާރު ޖުޑީޝަރީ ބޮންޑް އަސްލު އެނގެން އެބަ ޖެހޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:

އައިރާން.

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އައިރާން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޙްތަރަމް ރައީސް. އާދެ! މި ރިޕޯޓް އެޖެންޑާގެ ހުރި ކަންކަން ބަލައިލީމަ ދެން މީގައިން އެބަ ފެނޭ ސަރުކާރުން އަޅަން ނިންމާފައި ހުރި ފިޔަވަޅުތަކެއް. ދެން ދެންމެ ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް. ޝަވާލިޔާ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަކަށް ނޫން އަސްލު މީގައި މި އޮތީ. މީގައި އެބަހުރި، އެ ތަފުސީލުކޮށް އެކަމަކު މެންޝަންކުރެވިފައި ނުވި ކަމުގައި ވިޔަސް ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ ހަރުދަނާކުރުމުގެ ގޮތުން އެ ބައިގައި އެބައިން ހަމަ އެކަން އަދިވެސް ކުރިއަށްދާ ކަމަށް. އެ މަސައްކަތްކޮށްފައި، އިންޓެރިމް ރިޕޯޓް އެޖެންޑާއާއި 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ކުންފުނިތަކާ ހިންގުމުގެ ޚަރަދުތައް ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ދައްކާ ގޮތަށް ޕްރޮފިޓަބަލް ކުންފުނިތަކާއި، އިތުރު ސިޔާސީ ގޮތުން ސަބްސިޑައިޒްކުރާ ބައެއް ކުންފުނިތަކާއި، ގެއްލުމުގައި ހިނގާ ބައެއް ކުންފުނިތައް އެބަހުރި ކުންފުނިތަކެއް ސަބްސިޑީ ދިނުމުގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެހިފައި، ބައެއް ކުންފުނިތައް ލިބޭނެ ބަދަލުކުރާ ދެކޭ މަސައްކަތްކުރާ ކުރިއަށް ހިނގާ ކުންފުނިތަކާއި. އެކަމަކު ބަޖެޓުން ބަދަލު ކަރަންޓް ކުރިއަށް ދާއިރު ގެއްލުމުގައި ހިނގާ ކުންފުނިތަކަށް. އެކަމަކު މި ކުރަނީ ކޮބާތޯ، އަދި އަޅުގަނޑު މި ބަލާ ބޭނުންވަނީ ކުރިއަށް ގެންދާ ކުންފުނިތައް ވަނީ. ދެން މިގެ އިތުރުން ހަމަ އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު ކުރަނީ އިސްލާހީ ޕްރޮގްރާމް ތެރެއިން ހިމެނޭ ކުންފުނިތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތައް، މިހާރު ދެކެ ކުންފުނިތަކުގެ ވެސް ބަޖެޓް ދިނުން. މިހާރު އެކުއެކު، މިހާރު މިލަވެލާ އެކުއެކު ނިޒާމުތަކެއް އެކުއެކު ބޭރުގެ ސަރުކާރުތަކާއި ގުޅިގެން ކުރިއަށްދާ މަސައްކަތެއް މި ކުރަނީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަން ބޭނުމީ، މިހެން ވެސް ރަނގަޅު ޕްރޮގްރާމްގެ ކުންފުނިތައް މިކަން ސިޔާސީގޮތުގެ ކުންފުނިތަކުގެ ބަޖެޓް ހިމެނޭ ކުރިއަށް މިހާރު ސަރުކާރުން ވަކިން ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުން ވެސް ބަދަލު ވާހަކަ ދެކޭތީ އަޅުގަނޑު. މިހާރު

އާގައި، މީގައި ފާހަގަކޮށްފައި ހުރި ނުކުތާތަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިއްސާކޮށްލާނަން. ސޯޝަލް ރަޖިސްޓްރީއެއް ގާއިމުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ސިސްޓަމްތައް ޑިވެލޮޕްކުރުމުގެ މަސައްކަތް އެ މަސައްކަތްތައް ކުރެވިފައިނުވާ ކަމަށް މީގައި ފާހަގަކޮށްފައި ވިޔޭ. އެހެންވީމާ، އާދެ މަސައްކަތްތައް ފުރިހަމަނުވާ ކަމަށް. ދެން ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ތަން އެއްބައި މަސައްކަތްތަކުން ބައިލުވެއިރުގައި ހުރި ގޮތަކަށް ނޫން އެ މަސައްކަތްތަކުން ކުރިއަށްދަނީ. އެކަމަކު ވެސް މީގައި ޖުމްލަކޮށް ހަމަ ފަންކްޝަނަލްކޮށްފައި ހުރި ވާހަކަތަކުގައި ސަރުކާރުގެ ފައިނޭންސް ހަރަދު ކުޑަކުރުމަށް ބާކީ ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ހަމަ ވަރަށް އެ ކަންތައްތައް ހަމަ ކުރެވޭނެކަން ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ދެން ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ މަޝްރޫޢުތައް ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެވާހަކަ ވެސް ފާހަގަކުރަން. ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ މަޝްރޫޢުތައް މީގެކުރީގައި ހަވާލުކުރެވިފައި ހުރި، އެކިއެކި ކޮންޓްރެކްޓާ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް ހަވާލުކޮށްފައި ހުއްޓިފައި މި މަޝްރޫޢުތައް ހުރީ. ބަޖެޓުގައި ދައްކަމަށް 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ އިންވޮއިސް ދައްކާފައި އެކިއެކި މަޝްރޫޢުތައް ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް އެކިއެކި ކޮންޓްރެކްޓާ ދޭންޖެހޭ ސަރުކާރުން ވަނީ ހަވާލުކުރެވިފައި. ދެން މީގެ ތެރެއިން އެއްބައި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަކާ އެޖެންސީ ފައިސާ ވެސް އެއްބައި ކޮންޓްރެކްޓަރުން ދީފައި މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ފައިސާދޭން ބާކީ ޖ.ރ. ދުބާއިލަކުން ސަރުކާރުން ފިޔަވަޅު އައިސް ހަވާލު އިތުރު އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ހުއްޓި މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ހަވާލުކޮށްފައި ހުރި ފާހަގަކޮށްފައި އެއްވެސް މަސައްކަތްތަކުގެ ނުކުތާތަކެއް، މިހާރު މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ހިންގުމަށް ބާކީ ސަރުކާރުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ހަވާލުކުރި މުއްދަތަށް ނިންމުމަށް އަދިވެސް މަސައްކަތް ކުރަމުން ކޮންޓްރެކްޓާ ވަނީ ހަވާލުކޮށްފައި. ދެން އަޅުގަނޑު އަދި މީގައި ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ދަތުރުފަތުރު އެންމެ، މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ހަވާލުކުރާ ދަތުރުފަތުރުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކެއް ފެންނައި، ބަނދަރުތަކާ، ބަނދަރުތަކާއި އަދި ބޮޑެތި އަދަދުތަކެއް ފަދަ މަޝްރޫޢުތައް ދަތުރުފަތުރު އެންމެ ހަމަ ދަތުރުފަތުރު އަޅުގަނޑު ރަށްކެޔޮ އެދި ވީ އެންމެ ހަމަ މިންވަރުގައި ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގައި ބާކީ ބޮޑުކޮށް ޕްރޮޖެކްޓުތަކުން އިސްތިޤުލާލު މިނިސްޓްރީތަކުން ސަރުކާރުގެ ހިއްސާވާ ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ ދަތުރުފަތުރު މަޝްރޫޢުތައް އެއް ކޮންޓްރެކްޓާ ހަމަ ގޮތަށް މިހާރު ވަނީ. އެހެންވީމާ، މީގެ ސަބަބުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުފަތުރު މީގެތެރޭގައި ހަރަދުކުރަން، މި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ މަޝްރޫޢުތަކާ ހަރަދުކުރަން ނިންމާފައި ހުރި ވަރަށް ބޮޑު އަދަދުތައް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުކުރުމުގެ ސިޔާސަތު ނަމަވެސް. އެހެންވީމާ، މިއިވެސް މިހާރު ހަމަ މިކަމުގެ މަސައްކަތްތަކާ، ބަޖެޓު މަސައްކަތްތަކާ ދޭން ކުރެވުނު. ވަރަށް ބައިވަރު ކޮންޓްރެކްޓަރުން، މިހާރު ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ވަރަށް ބައިވަރު ކޮންޓްރެކްޓަރުން މި މަޝްރޫޢުތަކުގެ ކުރިއެރުމަށް ރަނގަޅުކުރުމުގައި ހުރި ފާހަގަކޮށްލާނެ އަދުން ކޮންސަލް ކުރެވިފައި ރަނގަޅުކުރުވިގެން އެ މަސައްކަތްތަކަށް އެއްބައި ސަރުކާރުގެ ދާއިރާތަކުގައި މިހާރު ފުރިހަމަކުރެވިފައި ހުރިކަން ހަމަ އަޅުގަނޑު

ފާހަގަކުރަން. ދެން އެހެންވީމާ، މިގައި ޖުމުލަކޮށް ދެންނެވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. ޝަފްރީދު ފާހަގަކުރި ގޮތަކަށް ނޫން މިގައި ހުރިހާ ކަމެއް މި އޮތީ. ދެން އެކަމަކު މިގައި ޖެހިލުން ސަބްސިޑީގެ ކަންތައްތަކުގައި ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ޖަސްޓިފިކޭޝަން އެބަހުރޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެއީ އަދިވެސް މި ސިސްޓަމުގައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކެއް ހުރިގޮތުން ދިރާސާކުރެވެން އެބައޮތް މަސައްކަތްތައް ކަމަށް. އެކަމަކު މިގޭ ބަޖެޓް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ އިތުރަށް ގިނަ ބަޖެޓް އެކުލަވާލުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ވަކިން ހުށަހަޅައިގެން ކުރެވޭނެ ކަމެއް ކަމަށް. ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދައްކަވަން:

އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން އޮފީސްތަކުން ފޮނުވާލާ އަންނަ ލިޔުންތަކާއި، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކޮންމެވެސް ސަރުކާރު ކޮމިޓީއަށް އެއްކޮށް ބަލައި، އެ ކޮންމެއަކު ކުރާފައި ބޮޑުކަމު އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއް ޖެންޑާއެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ވާހަކަ ދައްކާ މިއަހަރުގެ އިދާރާގެ ބަޖެޓު ނަންބަރު 1ގައި މި އެއް ކޮމިޓީން ތިން އިދާރާގެ ދައުރަކު ކުރިއަށް ހުރި މަސައްކަތްތަކާ ބެހޭ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފެނޭ ހަމަ ހުށަހެޅި ދާއިރާގެ ޖެހިބަރު ހުރިހާ ކޮމިޓީތަކުގައި، ދެންވެސް އަބާދުން ފޯކަސްކުރިއަސް ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ބަޔާން ގެނެސްދިނުމަށް ބޭއްވި އިޖުތިމާޢީ ކަމެއް. މިހާރު މަސައްކަތްތަކުގެ ޖީ.އެމް.އައި.އެފް އަރާ، ޖީ.އެމް.އައި.އެފް މަސައްކަތްތަކުގެ ކަމެއް. އެކި.އެސް އާއި ސީ.އީ.އޯ މަސައްކަތްތަކުގެ ކަމެއް. ދެން ބޮޑެއް ކޮންމެއަކުގައި ޝަރުއީ ނަގާ ކަމަށް ވާނަމަ ބާރު ގަރާރު ބަލައިދޭނެ މިހާރު ވާއްޖެ؟ އެޖެންޑާ ވާނެ ހުށަހެޅުން ފާސްކޮށްފައި، އަންނާނީ ކަމުން ހުށަހެޅިގެން ބައިވެރި ނަންބަރު ކަމަށް ވާއިރު ވާނެ ބަޔާން. އެހެންވީމާ، އެ ކޮންކޮން ވާނެ ފިރިހެނުން އަޅުގަނޑު ފޮނި މި އެކި.އެސް.ޖީ.އައި ނަން ރިޕޯޓުތަކުގެ ބަޔަން މިހާރު މަސައްކަތްތަކުން މި ކޮންމެ ބޭނުންވެ އެއް ހިސާބަކާ، ދެން އެ ކޮންކޮން ނިމުން ސަރުކާރުގެ އެންގެވުން ފާސްކޮށް މިނިސްޓްރީގައި ރިޕޯޓުކުރަން. ދެން އާދޭ ޕްރޮގްރާމް ވަރަށް ޖެންޑަރޯޓާ ބޮޑު މަސައްކަތްތަކުގެ ހިސާބުތަކާއި ހުރި ވާހަކަ އެ ބޮޑުބޮޑު ފާހަގަކުރެއްވިއިރު، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ސިޔާސީގެ އެ ކޮންކޮން ކުރުވާލުން އެބަދޭ. އެހެންވީމާ، ހަމަ އެ ކޮންމެއަކުގައި، މިގައި ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރި ކޮންމެއަކަށް ޖެޖިލައިގެންމެ އެހެންހަމަވެސް ހުށަހެޅުމަށް ފާހަގަކޮށްލަދީފައިވާ ބާރު މިނިސްޓްރީގައި އެދުން އަޅުގަނޑުމެން ފެނޭ. އެއީ އާސަންދައިގެ އިސްލާމްދީނުގެ އަދި ސަރުކާރުގެ ބޮޑު ގަވާއިދުތަކުން، އެޖެންޑާ ސަރުކާރުގެ އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާކޮށްލަދިނުމަން.

ދެން ޕެންޝަން ހަމަ މި، މި ޕެންޝަން އިސްކީމުގައި ޕެންޝަން ޤާނޫނުގައި އޮތް މި މައުލޫމާތު ކަރުދާހާ އަދާކުރެވޭ ދަތިތަކުގައި ވަރަށް ހަމަ މުހިންމު ކަރުދާހެއް. ދެން މިގައި އަދާކުރެވޭނެ ބޭނުންވާ ހިސާ މައުލޫމާތެއް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އަދާކުރެވޭނެ ޕެންޝަނެއް އަދާކުރެވޭނެ ސަރުކާރުގެ ފޯރުކޮށް މި ވާހަކަ ފޮނުވައިގެން މިކަން ކުރަންދެން މަޝްވަރާ އަދާކުރެވޭނެ ވަކިވަކިން ހަމަ ހިސާ މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތައް ވަކިވަކިން މިކަން ކުރަން. ދެން މިގައި ގަބޫލު ޕެންޝަންގެ އިސްލާޙު އެންމެ ބޮޑަކަށް މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، ގަބޫލު ޕެންޝަންގައި މި ވާހަކަ، މިގައި ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާއެއް ޕެންޝަން އޭޖެންސީ ފާހަގަކުރައްވާފައި އެބަ އޮތް. އެއީ ވާހަކަ އެ ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނަކީ އަމަލުކުރަން މި ފެށީ 2009 ވަނަ އަހަރު އިނގޭތޯ. 2009 ވަނަ އަހަރު މި ފާސްވީ. ދެން އެކަމަކު އޭގެ ކުރިން އުފެދި ޤާނޫނުގެ ސިވިލް ސަރވިސްއާ ބެހޭ ޤާނޫނަކީ، 2007 ވަނަ އަހަރު. އޭގެ ދެ އަހަރު ކުރިން. އެހެންވީމާ، ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނުގައި މި ބަޔާންކޮށްފައި އޮތީ ދެ އަހަރު ކުރިން ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނު ނަންބަރުން، ބަދަލުގައި މި އޮންނަނީ 2007 ވަނަ އަހަރު ތަސްދީޤުކުރެވުނު ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެބަވޭ މުސްތަޤުބަލުގެ އިޝާރާތް ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅައި، އެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ އިޝާރާތް ދޭންޖެހޭނީ ހަމައެކަނި ހިނގާ މުއްދަތުގައި އެ އިޝާރާތަކީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ ލަފާއާއި އަދި ކެބިނެޓުން ހަމަޖެއްސޭ އިޝާރާތުން ކަނޑައަޅައި ގަވާއިދުން މި ޤާނޫނު ހަރަދުކުރާނެގޮތެވެ. މިހެން ބަޔާންކޮށް އޮތް ބަދަލުގައި ދެން އެ މުސްތަޤުބަލުގެ ދަރުމަނާ އޮންނާނީ. އަންނަނިވާ މި އަދި، ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނު މި އައީ 2009ގެ ފަހުގެ 13ގައި. އަދިވެސް މިހާރު ޕެންޝަން ޤާނޫނު މި ބުނަނީ 2007 ވަނަ އަހަރު ތަސްދީޤުކުރެވުނު ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނުގައިވާ ރިޓަޔަރމަންޓް އިނާޔަތްދިނުމާ ބެހޭ ހުއްޓާލާ ޤާނޫނަކީ 13 ވާ 2009 ގައި އަމަލުކުރަންފެށި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނު ކަމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ބަލައިގަތުމުގައި އިންކާރުކުރައްވައިފި. ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނުގެ ދަށުން ވަޒީފާއިން ތަޤާއުދުވެފައިވާ ރިޓަޔަރމަންޓް އިނާޔަތްދިނުމާ ބެހޭ އުސޫލު މިހާރުވެސް ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގެ ނަތީޖާއަކީ ގެއްލުން ޕެންޝަނަށް ފުރިހަމަ ހުއްދަ، ދައުލަތުން ޕެންޝަނަށް ކުރަންޖެހޭ ހަރަދުތައް ބޮޑުވުން. އެހެންވީމާ، އަދާކުރެވޭނެ، އަދާކުރެވޭނެ ޕެންޝަނެއް އަދާކުރެވޭނެ މި ދެ ޤާނޫނުގައި މި އޮތް ފުށުއަރާ ކަންތައް ހައްލުކޮށްދިނުމަށް އަދާކުރެވޭނެ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާއި ޕެންޝަން އޭޖެންސީ ދެފަރާތުގައި މަސައްކަތްކޮށް ސިވިލް ސަރވަންޓުންގެ ޕެންޝަނަށް މިހާރު ލިބޭ އެއްކޮށްކަން އުނިކަމެއް ނެތް ކުރިކަން މި ގެނެވޭ ޕެންޝަން ނުލިބޭނެ ޝަރުޠަކަށް، މިކަން ފުރިހަމަ، އަދި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ނިޒާމަށް ފުރިހަމަ ޝަރުޠަކަށް އަދާކުރެވޭނެ ބަދަލެއް ހުށަހަޅައި، މި ދެ ޤާނޫނުގައި ހަމަހަމަ އިސްލާޙުތައް ހުށަހެޅުމަށް އެ ކަމަށް އަދާކުރެވޭނެ ކާށިދޫގެ ފުރުޞަތު

ކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. އެއީ ސިވިލް ސަރވިސްކޮމިޝަނަކީ ވަރަށް ކުޑަ މުސާރައަކާއެކު ލިބޭ ބައެއް. އެ މީހުން ވަރަށް ގިނަދުވަހު ޚިދުމަތްކުރިޔަސް ވެސް އެ މީހުންނަށް ޕެންޝަނަށް ވެސް ލިބެނީ ވަރަށް ކުޑަ އަދަދެއް. އެހެންވީމާ، އެ މީހުންނަށް ޑިސްއެބިލިޓީ ބެނިފިޓް ކޮބައިކަން މިހާރު ވެގެންދާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި އަދަދު މި އިސްލާހު ބަޖެޓުކުރުމުގައި ޖަހައި ޕެންޝަން އޮފީހާއި، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާ ވާހަކަދައްކައިގެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބެލެނިވެރިކަމުގެ ދަށުން ވާހަކަދައްކައިގެން މި ދެ ގާނޫނަށް މި އިސްލާހު ގެނެސްގެން ސިވިލް ސަރވިސްކޮމިޝަނުން މި ރިޓަޔަރކުރާއިރުގައި މިހާރު ޕޮލިސީއެއް ގަވާއިދު ބަދަލުކޮށް، އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ޑިޕާޓްމަންޓުން ބަދަލުކޮށް ދިޔަ ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން އިސްނަގައިގެން މައްސަލައަށް ރަނގަޅު ބަހައްޓައި ގެނެސްދިނުން. ދެން ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ޕެންޝަން އޮފީހުން ދަރަޖަބަދަލުވެފައި އެބަވޭ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނު 2007 ވަނަ އަހަރު ފާސްވެފައި، އާދައިން މި މުސާރަ ހަމަކުރާ ބާރު ކޮންސެޕްޓް ރަނގަޅު މަސައްކަތް މީހުންގެ މާހައުލާކަން ބައިވަރުވެސްކިޔަ، ދެން އަދި ގާނޫނުގައިވާގޮތުން ކަމެއް އެ ކޮންސެޕްޓް ކޯޕަރޭޓްވެއް. ދެން އެފަދަ ގާނޫނުގައިވާގޮތުން. އެއީ ބޮޑަކަށް ކަރުދާސްތަކެއް، ޓީޗަރުންނަކީ، މި ހުރިހާ ކަންތައްތައް ވެސް ހުރި މީހުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ އެޑްމިން ވަކިން އެ ގާނޫނުތަކަށް އިސްލާހު މި ކޮމިޓީން އިސްނަގައިގެން ގެނެސްދިނުން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެ ގޮތަށް އެކަމާ ގުޅިގެން ގެންދާ ގޮތަކީ ވެސް ވާނެ. އެއީ ސަރުކާރަށް ހުރިހާ ގާނޫނުތަކެއް އިސްލާހުކުރަން މީހުން ފާސްވުމަށް، މި ޕެންޝަނުގެ ގާނޫނު އުނިއަދުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މަސައްކަތްކުރަމުން އެއްޗެހި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ކަންބޮޑުވޭ ހަމަ 37 އަހަރުގައި ފަސޭހަކުރުން އެބަ ރިޓަޔަރކުރާ އުމުރުފަރަކަށް އެ މީހުންނަށް ލިބޭ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކާ ލިބޭގޮތަށް. އަސާސާ ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ސަރުކާރުގެ ދުސްތޫރު އެދި ހުރިހާކަމަކުގައި މަސައްކަތްކުރާއިރާ ބައެއް ބޭފުޅުން ވެސް ރިޓަޔަރކޮށްފައި ސިޔާސީ މަޤާމުތަކަށް ވެސް އެބަ ވަޒަނުކޮށްނަމާ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް އެ ރިޓަޔަރމަންޓް އެއްކޮށް އަސްލާ ސިޔާސީ މަޤާމަށް ލިބޭ މުސާރަ ވެސް އެބަ ލިބޭ. އެހެންވީމާ، އަސްލު މިގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި މައްސަލައަށް ބަލައިލެވެން ކެންސަރަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕެންޝަން ކޮމިޝަން މި ހިއްސާކޮށްދެއްވި އެކި ކަރުދާހުން މި އެހެން ކޮމިޓީއި އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ހިނގާ މަޝްވަރާ ހިނގާފައިމަށް ކަމަށް ވަރަށް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕެންޝަނަށް ކޮންޓްރިބިއުޓް ކުރަމުންދާ އަދަދުތަކަކުން އިތުރަށް ޕެންޝަން ޕްރޮސީޖަރުތަކަށް ދެކޭ އިންގޯދެ ވަކި ހިސާބަކަށް ދިޔައިމަ ވެސް. ސަރވިސް ވަރަށްތަކުން ނޫން އެއްބަސްވަނީ ކަމަށް މިކަން ނުލިބޭނެ. އެހެންވީމާ، ދެން އެ ބަދަލުވެ ހަމަ ހިސާބު އަނބުރާ އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީ ސަމުއްލާނުދެން. އެކަން ބަހާލުން ކަންނޭގެ އެބަ

ވިދާޅުވެފައި އެބަ އޮތް މިހާރު 2009 ވަނަ އަހަރު މި ގާނޫނު ތައާރަފުކުރިއިރުގެ، މިއީ 2011 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޕޭމަންޓްތައް މި އޮތީ ހަދަން ފަށާފައެވެ. އެއީ ދެ އަހަރު ދުވަހުގެ ގްރޭސް ޕީރިއަޑެއްކަމުގައި ޕެންޝަން ޕޭކުރަން ފެށި. އެހެންވީމާ، ޕެންޝަން އޮފީހުން 2011 ވަނަ އަހަރު ޕެންޝަން ޕޭކުރަން ފެށިފަހުން މި އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީމަހުގެ ނިޔަލަށް 17 އިދާރާއަކުން 2.96 ބިލިއަން ރުފިޔާ ޕެންޝަނުގެ ޕޭމަންޓުގެ ގޮތުގައި ހަރަދުކޮށްފައި އޮތް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަނީ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއްގެ ފައިސާ. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގައި ވެސް އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންގެ ނިސްބަތް މި ދަނީ އިތުރުވަމުން. މީހުން ދުނިޔޭގަ ތިބޭ އުމުރު މި ދަނީ ދިގުވަމުން. އެހެންވީމާ، ހަމަވީކަމާ އެކު އިތުރުވަމުންދާ އިރު ޕެންޝަން ނިޒާމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ދުރާލައި ޕެންޝަނަށް ފައިސާ ރައްކާކޮށް، އެ ފައިސާ އިންވެސްޓްކޮށްގެން ޕެންޝަން ދެވޭނެގޮތަށް ނަހަދައިފި ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދައްކަމަށް ލިބޭ އާމްދަނީންނާއި ލިބޭ ކޮންޓްރިބިއުޝަނުން ޕެންޝަނުން ދޭން މި ފައިސާ ނުދެއްކޭނެ ކަމަށް، ނުދެއްކޭނެ ދުވަސް އެބަ އަންނަ ކަމަށް ބޭފުޅުން ވިދާޅުވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މިކަން ކުރަން. ދެން މިގޮތަށް މަދު އިސްލާހުތަކެއް ގެނެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް މަޖިލީސް މެމްބަރުންނާއި ބިލިއަރސް، ސިވިލް ސަރވިސް ބިލިއަރސް، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ 7% ކޮންޓްރިބިއުޓްކުރަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުސާރައިން އެބަ ކޮންޓްރިބިއުޓްކުރޭ. އަނެއްކާ ސަރުކާރުން އެ 7% އާ އެއްވަރުގެ އަދަދެއް ހަމަ އެބަދޭ، ކޮންޓްރިބިއުޓްކުރޭ. އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް ޕެންޝަން އޮފީހުން ނަގާ މައްސަލައަކީ އެގޮތަށް ކޮންޓްރިބިއުޓްނުކުރާ މީހުންނަށް އެބަ ލިބޭ ރިޓަޔަރމަންޓްގައި ޖުމްލަ އަދަދުގައި އަދި މަހުންމަހަށް ލިބޭ އަދަދާ. އެހެންވީމާ، އެކަން ހުއްޓުވަން އެބަޖެހޭ. މިހާރު ފުރިހަމަކުރުން ވެސް އެއް މިސާލެއް އިނގޭތޯ. ޖީޑީޕީގެ ފުރިހަމަކުރަން ހަމަޖެހޭނެ ވަޒީފާއިގެން ފައި 1 އަހަރުކޮޅަކަށް ރިޓަޔަރކުރުމުގައި އެ ބުރި އުމުރަށް އިސްކަން ދިމާކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބަލައިލަން ޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން އެދެމަށް. މިގޮތުން މިހާރު މި ސިވިލް ސަރވިސްގައި މިއުޅޭ މައްސަލަ ބައްލަވާލަން އަޅުގަނޑުމެން އެކަހަލަ ކަމެއް ފެސިލިޓޭޓްކުރުން. ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާއި ޕެންޝަން އޮފީހާ ދެމެދު ކޮންމެ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ވަގުތު ގޮތަކަށް، މިހާރަށް ތިބޭ ގޮތަކަށް، ރަނގަޅު ގޮތަކަށް އެ އިސްލާހުކުރުމުގައި، ހުރިހާ އެ މައްސަލަ އެ ބަހައްޓާ. ދެން އެކަމަށް އެހެން ފުރަތަމަ ސަރުކާރުގައި މިއޮތް މައްސަލަ. އެހެންވީމަ، ފަހަރަށް މުއައްސަސާތަކުގެ މައްސަލަ އެ ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކުން ވެސް އިސްލާހުތަކުގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދައުލަތުގައި މައްސަލައަށް ބައްލަވާ ހުށައަޅުއްވައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މި ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރު.

ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ޕެންޝަނުގެ މައްސަލައަކީ ވަރަށް، ހަމަ ޕެންޝަންވެރިންނަށް ވަރަށް ބޮޑުވެގެންދާ މައްސަލައެއް. މި ދާއިރާތަކަށް ދާ ކަމަށް ވަންޏާ ޕެންޝަނުގެ މިގޮތަކަށް އެކުލެވޭ ނުކުރެވޭނެ މި ޑިޒައިންކަން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޓެކްސްޓުން ކަންކަން ކުރަން. ހުރި ކޮންމެ ގޮތްތަކުން އެ ދަނީ އެ މުއައްސަސާއަކުން ޕެންޝަން ލިބޭގޮތް. އެހެންވީމާ، ރިޓަޔަރމަންޓްއާއި ހޯދި އިސްލާހުތައް ޕެންޝަނާ ހިސާބުން ފުރިގެން މި މުޅި އުމުރު ޕެންޝަނަށް ބަލާ ގޮތުގެ ދަރަން. އަދިސްފައި މި އެހެން މުއައްސަސާތަކުގެ މި ހުރި ޕެންޝަނާ ބެހޭ އުސޫލުން. އެއީ ހުރަހެއް ހުރެގެން. ހުރިހާ ކަމެއް ހުރިކަން ހުށަހެޅުމުން ހަމަ ދަރަޖައެއް. ދައުރުތަކުގައި ހުރި އުސޫލުތަކެއް. އެހެން ހުރަހެއް އަދިއަސްލުކަން ހިތަށްއަރާ ހިތްހުރީ. އެހެން ހުރެގެން މިސާލަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޤާމުތަކުގެ ފެއްޓެވި އަހަރަކުން 15 ވަރަކަށް ދުވަސްވުން ސީދާ ބަލާއިރު ޕެންޝަން އެ ދަނީ ބޭރުކުރުމުން. ކުރިން ހަމަ ޕެންޝަނެއް މިހާރު ދަނީ؟ އެއީ ހުރިހާ ކަމެއް ނުހަމަ އެއީ. ވީތީ ކަމެއް ނުހަމަ. ރިޓަޔަރމަންޓް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ ހުރި ބިލުތަކުގެ އަސާސީ މަސައްކަތް ފެށޭތަނުގައި ރައްކާ ހުރިހާ ދެކެމުން. މި ފުރުސަތު ހުރި އޮފީސް ތަރުތީބުގައި ހިމެނޭ ބިލު ކުރުމުގެ މި ދެއްކި. މިއީ ދައުލަތަކުން އަސާސީ ކުރިއެރުން ކަންތައްތަކެއް ނުހަށް. އެހެންވީމާ، މިހުރިހާ އެއްޗެއް ޕެންޝަނާ ބެހޭ ގޮތުގެ ދަރަނި އަދިވެސް، އެ ކަމެއް ހުރިހާ، އެ ބިލުތަކުން އެ ބައްޕާގެ މިންވަރު މިގޮތުން އަންނަން މި ގުޅުން. އޮންނަނީ ގޮތަށް ޕެންޝަނެއް ވެސް ނެތްނަން. އެހެން އެއްވެސް ކަމެއް ވެސް ނެތްނެތް. ޕެންޝަނާ ބެހޭ ކަމެއްވެސްޓެއް ގޮތުގެ ޕެންޝަނުގެ ގޮތްތަކުގެ ދަރަން ހިނގަމުންދަނީ. މިހާރު އެބައޮތް، ހަމަ ހުށަހަޅާފައި ގޮތްތަކުގައި އެބަ އޮތް ޕެންޝަނާ ބެހޭ ބައި. ސިޔާސަތުގެ ގޮތުގައި އެބަ އޮތް. ފުރިހަމަ ގޮތުގައި އެބަ އޮތް. ދެން އިތުރަށް ހަމަ ގޮތުން ޕެންޝަނާ މެދު ޕަބްލިކްސަރވިސް އިސްލާހުކުރުމާ އެ މީހުންގެ އިނާޔަތްތަކާ ޕެންޝަނާ މި ހުރިހާ އެއްޗެއް، ދުވަސްވަރުގައި ވެސް އެ ހުރި ހަމަ އެ ބޭފުޅުންނާ ޕެންޝަނާ ހުރިހާ އެއްޗެއް ދެއްކުމާ. ބޮޑެތި މުސާރަ ދީ ބޭފުޅުން ރިޓަޔަރކޮށްދެއްވުމުގައި އަދި ލިބޭ މާބޮޑު. ކުރެ މުސާރަގައި ދައުލަތުން ޚަރަދުކުރާ މިހާ ރިޓަޔަރކުރިޔާ އެކަމަކު މި ލިބޭ ކުރެ އެއްޗެއް. ބޭސްކް ޕެންޝަނެއް މި ދެނީ ރިޓަޔަރކުރެވޭ މީހުންނަށް އެ މިހާ އަހަރެއް އެއްގޮތް ބޭނުން ލިބޭތަނަކީ. އެހެންވީމަ އެވަރު ދައުލަތުން ދެވޭނީ. 25000، 30000، 40000، 50000 ރުފިޔާ ޕެންޝަނަށް ލިބޭ ބޭފުޅުން އެބަ ތިބި، 75000 ރުފިޔާ ވެސް. މިއީ ދައުލަތަކަށް ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން އެއީ. އެހެންވީމާ، ޕެންޝަނުގެ ކަނޑައެޅި ވެސް އިންސާނީ އެބަ

ދައުލަތުން އެންމެ މައްޗަށް ނެގޭނެ އަދަދު ވެސް. އެހެން އަޅުގަނޑުވެސް ކޮށްގެން މިކަން ވާނީ. ހުރިހާ ގާނޫނުތަކެއްގައި އެހެރަ ޕެންޝަނާ ބެހޭ އުސޫލުތަކުގައި، ޕެންޝަނާ ބެހޭ ގާނޫނަށް މި ބައި އައިސްފައި، ޕެންޝަން އޮފީހާ ވާހަކަދައްކައިގެން މިކަން ކުރަމުންދާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން ކޮމިޓީއާ އެއްކޮށް ޕެންޝަން އޮފީހާ ބައްދަލުވުމެއް ބޭއްވުން. އަޅުގަނޑުމެން ހިތްވަރު ހުރެގެން މިކަން ވާނީ. އެހެންނޫނީ ނުވާނެ. ނުކުރެވޭނެ. ކޮށްގެން ނޫނިއްޔާ މިކަން ދެމެހެއްޓޭނެ ގޮތެއްގައި ނުހުންނާނެ. އެއް މަގާމުގައި ހުރި ރިޓަޔަރކޮށްލައި އަނބުރާ ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރަކަށް ވަޒީފާއިގެން ހަމަ އެ ރިޓަޔަރމަންޓުން ލިބޭ 40000 ރުފިޔާ ނަގާ ބޭފުޅުން އެބަ އުޅުއްވާ އިނގޭތޯ. ހަމަ ޕޮސްޓުތަކުގައި ވެސް ހަމަ ޚިދުމަތްކޮށްފައި އެ ރިޓަޔަރމަންޓުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރު ކަމަށް ވަޒީފާއިގެން އެ ތާރީ ވެސް ހަމަ ހަމަހަމަ ލިބިފައިވާ ބޭފުޅުން އެބަ އުޅުއްވާ ހަމަ. އެހެންވީމާ، މި ބަޔާންކޮށް މިއީ. ޕްރޮސެސްއަކަން ހިނގާ ކަންތައްތައް މިއީ. އެހެންވީމާ، އެ އަޅުގަނޑު މައިގަނޑު؛ އަޅުގަނޑު މި ބޮޑަށް ވާހަކައަކީ ދައުލަތުން 30، 40، 50000 ރުފިޔާ ލިބޭ މުސާރަތަކަށް ނަގަނީތީ އެ މީހާ މަގާމުގައި ހުއްޓާ ޕެންޝަނަށް ލިބޭ ފާރި ދާނެތަ. އެހެންނޫނަސް، މިސާލަކަށް އަށްހާސް ރުފިޔާ، 9 ވަރަކަށް ހާސް ރުފިޔާ ލިބޭ މިހާ ރިޓަޔަރކުރީމަ އެ ލިބޭ 2000 ރުފިޔާ އާނައަށް ނުދާ ފައިސާއާ ނޫނީ އަޅުގަނޑު މި ދައުލަތަށް. މި ބޮޑުވީ އަދަދުތަކެއް ބައްލަވާން އެބަޖެހޭ. މި ޕެންޝަނާ ބެހޭ ގާނޫނު އައިރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވި މައްސަލަތައް ތާރީ އުމުރުގެ މުސާރަތަކުން މިދަރު ޕެންޝަން ލިބެނީމާ ދެން އެހެން ބޭފުޅުންނަށް ލިބުނު އަސްލު 2000 ރުފިޔާ ވެސް އިނގެރޭތަ. މިހާރު ވަކި ހިސާބަކަށް ނުދަރަނިޖެ އެ ލިބޭ ފާހަގަކޮށް ވެސް ލިބޭނީއްޔާ. މިސާލަކަށް 10000 ރުފިޔާއަށް އާސަ ޕެންޝަން ނަގާ ކަމަށް ވަންޏާ ފާރި އުމުރުގެ 5000 ރުފިޔާ އާއި އާނައަށް އެ ލިބޭ 2000 ރުފިޔާއާ އެއްކޮށް 7000 ރުފިޔާ އާނައަށް ލިބެންޖެހޭނެ. އެއީ ދިރިއުޅުމުގެ މިންގަނޑަށް އެ އަދަދު ގެންދެވެންޖެހޭނެ. ބަޖެޓަށް ބުރަކަށް މި ލިބޭ ބައިބައި މިގެން އުނިވާންޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، މިކަން ބައްލަވާލެއްވުން އަޅުގަނޑު ކުރިން ދަންނަވާލިހެން ޕެންޝަން އޮފީހާ ވާހަކަދައްކައިގެން ޕެންޝަނާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި މި ހުރިހާ އެއްޗެއް ހިމެނިގެން. ދެން ހުރިހާ ގާނޫނެއްގައި އެހެރަ ބައިބައި އުނިކޮށްގެން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަން ނުކުރެވޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނާޒިމް.

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއް ތަންކޮޅު މި ބޮޑުވެރިންނަށް މިސާލެއްގެ ގޮތުން ދަންނަވައިލަން ބޭނުން އިނގޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑު މި މަޖިލިސް މެންބަރުންނަށް ކޮށްފައި ތިބި މީހުންނަށް ވެސް މި މަޖިލީހުގެ އިމްތިޔާޒުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕެންޝަނަށް ލިބޭ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑަށް 55 އަހަރުވީ އަޅުގަނޑު މަޖިލިސް މެންބަރު ކަމުގައި ނުވި އިނގޭތޯ. 2023 ވަނަ އަހަރު. އަޅުގަނޑަށް ލިބެން ފެށި މުސާރަ 19000 ރުފިޔާ. 19000 ކޮންމެވެސް ވަރެއް އިނގޭތޯ ޕެންޝަނަން އަޅުގަނޑަށް ލިބެންފެށި އަޅުގަނޑުގެ އުމުރުން 55 އަހަރު ވީމަ. ދެން މި ވައިސާ ލިބުމުން ގޮއްސަ އަޅުގަނޑު މަޖިލީހަށް މި ހޮވި މި ދިހަ އަހަރު އިނގޭތޯ. މި ދިހަ އަހަރު. ހޮވިމަ އެ 19000 ރުފިޔާގެ ޕެންޝަން ހުއްޓިއްޖެ އިނގޭތޯ. ހަމަ ގާތްގަނޑަކަށް އޮތް ގޮތް އެއީ. އެ ގާތްގަނޑަކަށް އެބަ އޮތް އެހެން. އަޅުގަނޑު އެހެން މަގާމަކަށް ގޮސްސިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ދެން އެ ޕެންޝަނެއް ނުލިބޭނެ އެ މަގާމުގައި ހުންނަނާ ދުވަހަކު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހޮވިގެ އަޅުގަނޑަށް އެ 19000 ރުފިޔާ ހުއްޓިއްޖެ. މިގައި މައްސަލައަކީ އެހެން ގާނޫނުތަކުގައި އެކަމަކު ނުހިމެނޭ. [illegible] ގާނޫނުގައި ވެސް، ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގާނޫނުގައި ވެސް އަދި ރިޓަޔަރކުރުމުގެ އެހެން ގާނޫނުގައި ވެސް، ކަސްޓަމްސްގެ ގާނޫނުގައި ވެސް އެ ނުހިމެނޭ. އެހެންވީމާ، އެ ބޮޑުވެރިންނަށް ހަމަ އެ ލިބެމުންދިޔަ ޕެންޝަންގެ އިތުރުން މިހާރު އެ މެންބަރުންގެ މަގާމުގެ މުސާރަ އެ މެންބަރުންނަށް ލިބެމުންދާނެ. އަދި މިހާރު އެ މެންބަރުން މުސާރަ ލިބެމުންދިޔައީ، އެ މެންބަރުންދިޔަ ޕެންޝަނަށް ވެސް ކޮންޓްރިބިއުޓް ކުރަމުން ދާނީ ދެއްތޯ؟ އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ މި ބޮޑުވެރިން މި ހާމަކުރައްވަދި އިނގޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ޕްރިވިލެޖެސްއާ ބެހޭ ގާނޫނު، މަޖިލީހުގެ އިމްތިޔާޒުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނު ހަދާފައި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލިސް މެންބަރުކަމުން ދޫވި އުމުރަށް ގޮސްސިއްޔާ އާނަ އެހެން ނުކުރަންޏާ، އާނަ ރިޓަޔަރމަންޓުގައި ހުންނަންޏާ އަދަދު ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ލިބޭ ގޮތަށް އެ މިހާ އަދާލަތްތެރި ހުރި ދައުލަތުގެ ސިސްޓަމަކުން. އެކަމަކު އޭގައި މި ދެންނެވި ކަހަލަ އެހެން ގާނޫނުތަކުގައި ނުވޭ. އެހެން މަގާމަކަށް ގޮސްސިއްޔާ އެހެން ވާގޮތަށް. ދެން ހަމަ މިސާލަކަށް އެބަހުރި އިނގޭތޯ މިސާލަކަށް ދަންނަވަންޏާ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް މަސްއޫލިއްޔަތުވާ ބޮޑުވެރިން. އެ ބޮޑުވެރިން ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ވަކިވެފައި އެބަ ހުރި ރިޓަޔަރމަންޓު ނަގައިގެން. ޕެންޝަނު ނަގައިގެން އިނގޭތޯ ރިޓަޔަރމަންޓުގައި އެބަ ތިބި. އެހެންކަމުން މިހާރު ސިޔާސީ މަގާމުތަކުގައި ވެސް އެބަ ތިއްބެވި. އެހެންވީމާ، އެ ބޮޑުވެރިންނަށް ވެސް ހަމަ [illegible] ލިބޭ. އެހެންކަމުން ސިވިލް ސަރވިސްއަށް އެނގެމުންދާ އިނގޭތޯ. ސިވިލް ސަރވިސްގައި ހަމަ މިސާލަކަށް [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް މި 55 އަހަރުވުމުން ޕެންޝަނެއް ނުދޭ. ސަބަބަކީ އެހެން ވަކިވެއްޖެ ކަމަކުން ދެން އާދައަކަށް ސިވިލް ސަރވިސް ވަޒީފާއިން ވަކިވާ [illegible] ނުވާތީ. އެހެންވީމާ، [illegible]

ކަންތައްތަކާ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނޑިވަޅުކަރުވަމުންދާނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިޢުމާލުކޮށް މިއީ ސަރުކާރަށްޓަކާ ކަމެއް. ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ސަލާމަތީބޮޑުކަމެއްގައި އެ ކޮމިޓީން ހުށަހާ ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފުލް ކޮމިޓީން އެކަން ކުރާނީތޯ ނޫނީ ސަބް ކޮމިޓީއެއް ނަގައިގެން މިކަން ކޮންފަދަ، ފަހަރަކު ކޮމިޓީއެއް ފަހަރަކު ކޮމިޓީއެއް ގެންގޮސްގެން މި މަސައްކަތް ހޯދުމުގެ، މިތި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި ފުރަތަމަ ބަހުސްކުރަންވީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ކަންތައް. އެއީ ސިވިލް ސަރވިސްގައި 27000 މުވައްޒަފުން އެބަ ތިބި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ އެކަން ބަހުސްކުރުން ވެސް އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ބައި ބަހުސްކުރެވޭނީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، އެހެން މުއައްސަސާތަކުގެ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދަށުކަން އެބަޖެހޭ. ސަބަބަކީ އެހެން މުއައްސަސާތަކުގައި އަދަދުތަކެއް މަދުވީ ކަމަކު ވިޔަސް އެއީ މިނިވަން، އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުތަކުން އުފެދިފައިވާ ހުރި މުއައްސަސާތައް ކަމަށްވާތީ، މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު މަޤާމުތަކަށްވާތީ، އެ ބޯޑުތަކުގެ މުސާރަތައް ވެސް ހިސާބުތަކުން ވަރަށް ބޮޑުވާނެ. އެ ބޯޑުތަކުން ފުރުސަތުގެ ޚިދުމަތްގައި ދޫކޮށްދޭ އެއްބަސް ވެސް ބޮޑުވާނެ އަދި އަދަދު މަދުވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެ ޓެކްސްނިޑް ވެސް، ކަރަންޓް ޚަރަޖު ވެސް އެ ކަންތައްތައް ވެސް ހަމަ ވަކިން އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލައި، އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން މަޝްވަރާގެ ޖަވާބު ދެވޭނެ ދެކަމަށް މި ކަންކަން ކުރިޔަށް ކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އައިޒާން.

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އައިޒާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ދެންމެ ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަނުޒަރީރު ވެސް ފާހަގަކުރި ހަމަ ވާހަކައެއްކަން ހަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން. އެޕްރިލްގައި ހަމަ ދެއްކެވި ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރި ބަޖެޓް އަސާސީ މިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން؛ ހަމަ ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިގޮތަށް މިހިރީ މަސައްކަތްކުރަން ބައްލަވަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހަޅާ ކުރީ ކޮން މަސައްކަތެއްކަމާ ބެހޭ އަސްލު މި ބޮޑުބޮޑު ބައްދަލުވުންތަކުން މިހާރު މި ދަބަރު ޕްރޮސެސްގެ، މިކަހަލަ ކުރީ މަސައްކަތް ދައުލަތުން އިސްލާހުކޮށް މި ހާ ފާސްކުރާ، ހަރަދުވަމުންދާ ފައިސާތައް ހުރިދޭބޯތުގެ ބަޔަކީ، އަސްލު އެންމެ ބަރަބަރު މިކަން ހުށަހެޅުން ކުރަމުން ބޮޑުބޮޑު ބައްދަލުވުންތައް އަޅުގަނޑު ވެސް ހުށަހަ

ކަމެއްގެގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، ހަމަ އަޅުގަނޑު ދެންމެ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް އަދި ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް އެ ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. މިގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަމަކު މި ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދާއިރު އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަ، އަޅުގަނޑު ބޭނުން ފާހަގަކޮށްލަން މިގައި ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރި ގޮތަށް މި ބަހައިލައިގެން ފަހަރަކު ބައެއް ކުރިއަށްގެންދިއުން ކަހަލަ ގޮތަކަށް މިކަން ގެންގޮސްފިއްޔާމު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވާ ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް މި ކަމުގައި ނެރެވިދާނެ ކަމަށް. ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ އެއްފަހަރާ އަޅުގަނޑުމެން ހިފައިގަންނަން މިކަން ކުރަން އުޅެއްޖެއްޔާމު މިގެން ނުކުންނާނެ ދަތިތަކާއި އުނދަގޫތަކެއް އިންތިހާއަށް ބޮޑުވެސްވާން. އެހެންވީމާ، މިގައި އެކަން ކުރެވޭން ކަހަލަ ގޮތަކަށް މި ކުރިއަށްގެންދެވިއްޖެއްޔާމު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ދައުލަތުން މިހާރު މިކަމުގައި، މި ޕެންޝަނަށް ކުރާ ޚަރަދުތަކެއް އިތުރުވެގެން މިވާ ދިޔުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅު ބަދަލެއް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޣަފޫރު.

<u>ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން މި ޤާނޫނު ކަމަކީ، މި ޕެންޝަން މި ދެނީ އެ މީހަކު ރިޓަޔަރުކުރުމަށްފަހު އެދޭބަލާ ދިރިއުޅުމުގެ އެހެން ދޭ އެއްޗެއް. ސާފުވެސް ހަމަ ފެންސާފު ހަމަ ދީނުގެ އެއްޗެއް ނޫން އެއީ. ދެން މަގާމުގައި ހުންނަ މީހާ ވެސް ރިޓަޔަރުކުރިޔާ ކައިބޮއި އުޅެންޖެހޭނެ. މަގާމުގައި ހުންނަ އިރު ބޮޑު މުސާރަ އެ ދެނީ އޭނާގެ ކޮލިފިކޭޝަނާއި އޭނާ އަދާކުރާ ޒިންމާތަކާ އެ ހުރިހާ ކަމަކަށް. އެކަމަކު، ރިޓަޔަރުކުރިމާ މި ދެނީ އަސާސީ ދިރިއުޅުމުގެ އުޅެވޭނެ ގޮތެއް ހަމަޖެއްސުމަށް ދޭ އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ ރިޓަޔަރުވުމުގައި ފުލް މުސާރައިގެ ގޮތުގައި ސާޅީސް، ފަންސާސް، ފަސްދޮޅަސް ހާސް ރުފިޔާ ލިބެންޖެހޭ ހިސާބުން މި ބަޔަކަށްދެވޭ. ސިވިލް ސަރވިސްއިން ރިޓަޔަރުވާ މީހަކަށް ލިބޭ އަދަދު ތަފާތުވެގެން ގޮސް ދެނީ އުޅުނީ އެ ޕެންޝަނަށް މި ދާ ފިކްސްޑް ވާނެޔޯ. އެހެންވީމާ، ޕެންޝަން ކިބައިން އަންނަން އުނިކުރޭ. މިސާލަކަށް 20000 ރުފިޔާއަށްވުރެ މައްޗަށް އެއްވެސް މީހަކަށް ދައްކަމުން ޕެންޝަނުގެ ގޮތުގައި ނުދެވޭ ގޮތަށް. ދެން ޚާއްސަ ކަންތަކުގައި ހުރިހާ މުސާރަދޭން ދެން މުސާރަދެނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަން ކުރައްވާފައިވާ ބޭފުޅަކު އެއީ ޚާއްސަ އިނާޔަތެއް، މީގެ ޚާއްސަ ކަޓަގަރީއެއްގެ ގޮތުގައި

ހިމެނިދާން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އެކަމަކު ދަށުން ބޮޑު މިހިރަ ހުރިހާ ފަރާތްތަކާއި ހަމަ މިގޮތަށް ފުލުވާންޖެހޭ ފަރާތްތަކަށް. ބައެއް ދާއިރާތަކުގައި، ބައެއް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގައި ނޫނިއްޔާ ޑިޕާޓްމަންޓުތަކުގައި ހިދުމަތްތަކަށްވާ ބޭފުޅަކު ހިދުމަތްކޮށްދޭއިރު އެ ހިދުމަތްތަކުގައި ހުރި އިތުރު ނަގަފައިވާ އެބަ ލިބޭ ރިޢާޔަތްތެރިކަމާ. އެހެންވީމާ، ހިދުމަތްތަކުގައި ހުންނާކަށް ކޮންމެހެން މުހިންމު ކަމެއް ނޫންތޯ އެއީ. އެކަމަކު އެހެނެއް އެކަން ގޮވާލައްވާން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އަޑުއަހަންޖެހޭ ދުރު އެހީގައި. އަޑުއަހާލައި ދުރު އެހީ ތަނަވަސްކުރަންޖެހޭ. އެއްޗެއްސެއްފަދަ މިއަށް ބަޔަކު ނަންނަން މި ކަމަކަށް. އެއްޗެއްސެވީ، ޕެންޝަން އޮޅިގެން ބޮޑުވެގެން ބައްދަލުކުރަން އަޅުގަނޑު ހުރަހަތަކަށް. އަދި އެއާ އެއްކަމަ މި ދުވަހު ނިޔާމަތް ގޮތުގައި ބަދަލުވެގެން އެމްބަސީގަ މި ގޮތުން ބަދަލުވެގެން އަންނަންޖެހޭނީ. އަދިމަ ހާދިސާ އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރުވާތީ. ހަމަ އެއްއައްސަސްކޮށް އެއްޗަށް ހުރިހާ ގޮތުގެއްގައި އެއްގަމު ޕެންޝަން ބޭނުމަށް ބައިވެރިވާ އެހިއްސާކުރުން. އެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރުވާތީ. އަޅުގަނޑު ހިތުގައި ގޮތުގެ ސަރަހައްދު. ދަތި އިސްލާހުކުރެވިދާނެ. ވަޅު ނަގައިގެން ޕެންޝަނަށް ބޭނުމަށް ބޮޑު ހުރިހާ އުޅުނީ ހަމަދުވެހިރާއްޖޭގެ. މި ޕެންޝަން ގޮތުން ދަށުން މި ހުރިހާ އެއްޗެއް ބަޔަކު ހަމަޖެހިގެންދާނީ. ހަދަން އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރުވާތީ. ދަތި އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ ޑިޕާޓްމަންޓް ނަގަ ރިޢާޔަތްތެރިކަމާ ވެސް ބަޔަކު. ހަމަ އެބަ ބައެއް؛ ސަރުކާރު ކޮންފިޔުރަމްކޮށް، ސަރުކާރު މުޒާރަ ޝައުގު އޮޅުނަ ކޮންފިޔުރަމް ވެސް ފޮލޯވާނެޖެހޭ މިހެން. މިހާރުން ރުޖޫޢަ ދިރުމަށް، އަންގާފާ ދާއިމީބަޔާތަކުގައި އެބަ ލިބޭ ބޭނުމާ އަދަދުން ޕެންޝަން ކޮންމެ މަހަކު. އެއްބައި އެކަން އިތުރުކުރުމާ ކޮންމެ އިލްތިމާސް ހިއްސާކުރަމުން. ރިޢާޔަތްތެރިކަން ޕެންޝަނު ފަދައިން ފުދޭނެ. ދަށުން އިތުރުކުރަން ހުރިހާ ޕެންޝަނެއް ގޮތުގެ މަސައްކަތްކުރާ ދެވޭގޮތް ނުވާނެ. އެއްޗެއްސެވީ، މި ދު ބަޔަކު ވެސް ޕެންޝަނާ ގާނޫނާއި އަދަދުން އަދި ޕެންޝަން ބަދަލު. އަޅުގަނޑުމެން ގަނޑުގެ ހިލޭގޮސް ބޭނުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ގަނޑުބަދަލުވަނީ ކަލެވި ހަމަ ޕެންޝަން ފަދައިން ހިދުމަތްތަކަށް. ދެން މި ޕެންޝަން ޖަމާކޮށް ޕެންޝަން ހިއްސާކުރަމުން ކުރިއަށްދާ ނަގާފައިވާ. އެއްޗެއްސެވީ، އެ ދުވަހު ޕެންޝަނަށް 20 އަހަރު ދުވަހުގެ މުސާރައަށްވާ ފައިސާ، ނުވަތަ 15 އަހަރު ދުވަހުގެ މުސާރައަށްވާ ރިޢާޔަތްތެރިކަމުގެ ޕެންޝަނު ނަގާނެ ޕެންޝަނަށް ދައްކާ. އެ ދުވަހުން ކޮންމެ އަދާކޮށް އެކަން ދިމާވެގެން. އެއްޗެއްސެވީ، އެ ހިލޭގޮސްކަމާ ރިޢާޔަތްތެރިކަން މިހާރުން ޖަމާ ޕެންޝަނުގެ އެއްވެސް މިހާރުން ދިރިދަތުކުރަނީ. އެއްގޮތް ދުވަސް އެއީ ބައިބަދަލު އަޅުގަނޑުމެން ކުރަނިވި ދެކަނޑު ދުވަސްވެފައި ހަމަ ދެ ދިމާގެ ރިޢާޔަތްތެރިކަމުގެ މިއުޅޭ ހަދަން، ސުވާލެއް ކަމެއް އެއީ ދެއްކެވިބަދަލު ދާއިރާ އެއްކަމަށް ނޫން އެއީ. ރިޢާޔަތްތެރިކަން ދެން މި ހިލޭގޮސް އެދަނީ އަދި ހިލޭގޮސް ދެވޭ ދަރިއެއްގެ ގޮތުގައި ބިމަށްހުރުން ދަރިއަކާއި ދެން މި ހިލޭގޮސް. އެއްޗެއްސެވީ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭސްފަދައިން ހަދަންޖެހޭ. ގަދި ގަމާމުގައި ހުރިހާ ރިޢާޔަތްތެރިކަން ސުވާލެއް

ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ އަށްއުރާލެވޭ އާމްދަނީ ލިބޭކަން ނުދައްކާ. އާމްދަނީ ލިބެންހުރި އަސާސީ ޕެންޝަނަށް ގޮތުގައި އާސަރުން ރިޓަޔަރ ދިރިއުޅެވޭނެ މިންވަރަކަށް ދައުލަތުން ހަރަދުކޮށްދޭންޖެހޭ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެވުން:

ޝުކުރު.

ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ޝަކޫރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މި ޕެންޝަނުން އަމިއްލަފަންޑުތަކުން މި ހުރަހެއްފެއިލާ މަސައްކަތްކުރި، އަމިއްލަފަންޑުތަކަށް ހިފަހި އެއް ކަމަކަށް، އަމިއްލަ ފަންޑު ކަމުގެ ބައެއް ވަގުތުގައި ވަރަށް ގިނަ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ އިސްލާހުތަކެއް އެބަ އާދޭ މި ޕެންޝަން އިސްލާހު. ދެން މި ތަފާސްހިސާބުން އެއް އިސްލާހަކީ އަމިއްލަ ފަންޑު އެ ބައްދަލުވުމަކީ، މިސާލަކަށް އެމް.އެން.ޕީ.އެސް ބޮޑުވެއްޖެ، ރިޓައިރމަންޓް ޕެންޝަން ގޮތުގައި ބަޔަކު ހާސް ރުފިޔާ ކަންތައްތަކާ މި ލިބެނީ. އެކަމަކު އެ ބޮޑުވުންގެ ޕެންޝަން ފަންޑުގައި ދަރަޖަ ޕްރީމިއަމް ނަމުގައި 2.5 މިލިއަން ރުފިޔާ އެބަހުރި ކަމަށް އެ ބޮޑުވުން ފަދަވެސް. ސަރުކާރު، ބަޔަކު ހާސް ރުފިޔާ އެ ބޮޑުވުންނަކީ ލިބޭ އެއްކަމަކުން މިއަދު ތަރަހު ދިރިއުޅުމުގެ ނުވެވޭ. އެކަމަކު ފަންޑުގައި އެބައުޅޭ ބަޔަކު ފަރާތަކުން އެ ބޮޑުވުން ބަލާގޮތުން. މިއީ އެކަން ރޭނަކަ ގޮތް ވެއްޖެއްޔާ މިއީ އަމިއްލަފަންޑުން; މިއީ ހަމަ އިތުރު އަދަދެއް ރިޓައިރމަންޓްފައި ތިބި މީހުން. ހަމަ ދުވަސްވެގެން. ޖެހޭން އުމުރުގައި ރިޓައިރމަންޓްއެއްވާގޮތް ނުވެން. އެހެންވީމާ، މި ފައިސާ، އެ ބޮޑުވުން މި އުމުރުގައި ވަރަށް ދަތިކަން އުޅެނީ އިންސާފެ. ހަމަ ހޯއްދަން ވަރަށް ހުރި މަސައްކަތްތަކެއް ކޮންފައިއަކީ ތިބި ބޮޑުވުން. އެހެންވީމާ، މި ފައިސާ، އެ ބޮޑުވުންގެ މުސާރައިން އުނިކުރި ފައިސާ، އެ އަމިއްލަފަންޑުން ޕެންޝަން ޕޮލިސީ މި ފަންޑު އަދަދު އެހެންނުހެއްޔޭ، ދެ މިލިއަން، ތިން މިލިއަން. އެހެންވީމާ، އަމިއްލަފަންޑު ހިފަހި މިއަދު އޮތް އަނެއްކަށްވެގެން، މި ފައިސާ ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް ދިރިއުޅުމުގެ ފަހަރުގެ، މިހާރު އަމިއްލަފަންޑުން އެކުގެ ރައްކާ މާލީގައި ދިރިއުޅުމުގެ ވެސް ފައިސާވެސް ހުރި ރުފިޔާއަށް އެކަމާ ބޭނުންވާކަން. އެހެންވީމާ، އެ އަމިއްލަފަންޑު ހިފަހި އެއީ އަމިއްލަފަންޑުން އަދި މިގެ ތަރައްގީ ބަޔަކުން ފަރާތަކުން، އެ ފައިސާއިން އެކަށީގެން އިންސާފުން ވެސް. އެހެންވީމަ، ބަލައިލި މާލިއްޔަތުގައި އެހާ ބަލިވެފައި ވެއިރު ކުރިއަށް ފައިސާ އެއްގޮތަކަށް ކަމެއް އެ ބޮޑުވުންނަކީ ނުކުޅެދިދާނޭ އެ ވަރަށް ދުވަ ކަމެއް. ދުވަ އެއް ފަރާތްތަކުން ބަޔަކު ދުވާ، ދުވަ ފައިސާ ފައިސާ ކަންކަން ފާލަމަށް ކަމެއް ކުރަވާ. އެހެންވީމަ، އެ އަމިއްލަކަން ފުދޭ އެ ހިމެނޭގޮތަށް ކުރީގެ ތަރާހަތަކަށް އެ ބޭނުން ހިނގާނީ. އަމިއްލަ ފައިސާ މި ކަރުދާހުގައި

އަޅުގަނޑާ ދިމާލު ކޮށްފައިގެ ވާހަކަ. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެންމެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ވިދާޅުވިހެން ތަންކޮޅު އާމްދަނީ ރިޒާރވްކުރެއްވުމާއި ބައިވަރު ފައިސާ ނެގުން، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭނެ ހުއްޓުވަން. އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ އެއީ ހިނގާ ކަމަކަށް ނަމަ އެއީ ގޯހެއްނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެން ވެސް މަސައްކަތްކުރަން އެބަޖެހޭ. މި ރާއްޖޭގައި މަސައްކަތްކުރަން މި ތިބީ ވަރަށް މަދު ބަޔަކު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވޯކްފޯސް ޖިނަހުއި ނުދާ. އެހެންވީމާ، ހަމަ އާދޭގެ ރިޒާރވްވެންޓިވް އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮށްކަން އެންޓަރޕްރަނަރުން ވާނީ ކަމެއް. ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކު މިކަން ހިނގުން ބޭރުން ފިޔަވާ ފަހު އަޅުގަނޑުމެން ތިބީ ވިސްނާފަ ދެން ވެސް މިރާއްޖެ ޓޫރިޒަމްގެ ބޭރުގެ ޓެކްސް ވިސްނާފައިވާ މި ރަތް ރިޕަބްލިކަން ހުރިހާ ކަމަކާ ފިޔަވައި ތަނެއް ވެސް ބޭނުން ކުރެއްވޭތޯ. އެހެންވީމާ، މަސައްކަތްތަކުގެ ތަފާސް ހިސާބުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން އަހަރެއް ނުގަނޑަކަށް ބަޔަކު ރާއްޖެއިން ވަކި ވަޅު މަރުތަބާތަކަށް ހުއްޓިއްޖެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައީ. އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށް ރިޒާރވް ބޭނުން ކުރާނީ އަހަރަށް ރަނގަޅު ގޮތެއް. ދެން ހަމަ ފަހަކާ ހުރިހާ ބައިވަރު ވިސްނާފަ ކުރާ ތަނެއްގައި އޮތް ރަށެއް. އެޒަކްކަލީގެ އަނަރާ ގަދަ ޖެހޭކަމަށް ބައްލަވާ ވަރަށް ބޮޑު ބޭރުން 55 އަހަރުވީމަ އަޅުގަނޑުމެން ބާރު ބަލަހައްޓާ މާލީ ގޮތުން އެއްޗެއް ކުރުން. އަޅުގަނޑު ކޮމްޕެނީތަކުގައި ކަޓުއްޓާލައިގެން ހިސާބު. އަޅުގަނޑުމެން އަދި މި ތަނަށް އައިސްފައި ވެސް އަހަރުގެ ތަފާސް ހިސާބު ފެނިގެން ގޮސްފަ ނޫނީ ކޮށްފަ ކަސްޓަމަރު ސަރވިސް ދުވަހަކު ފެނުން ކުރީ އަހަރެއް ވަގުތުގެ. އޭ ބޭރުގެމީހުން އިންވެސްޓްމަންޓާ އެއްބާރު ޕޮލިސީ އަޅުގަނޑުމެން އިންވެސްޓްކުރި ފަންޑުގެ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް ބާރުގަދަ ފުރުޞަތުކޮށް ހަދާ ހަރުފައި ހުއްޓަސް ގޮތްތޯއެވެ. ދެން ޚުސޫޞަކީ ދުވަހުއަރާ ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރި ގޮވި ބަޖެޓް ނޫން ޖުމްލަ ބޮޑު ނަމަ. އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮތުންނެވި 15 ބިލިއަން. މުސާރައިގެ ވަރަށް ކުރެ ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީ ބަޖެޓެން. އަޅުގަނޑުމެން ހަރުދަނާކުރަން ފޯ މުސާރަ، ޚިދުމަތް ވެސް ކުރޭ. އަދަދު ކުރެވި، ބޭރުފެންނާ ނޫން މި އެއްޗެހި އަޅުގަނޑު ގެސްޓްހައުސްތަކުގައި. މި ދިނުމުގައި އިންސާފު ނުޖެ. ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީ ލިބުންފައި މިހާރު ލިބޭ އަދަދު ކުރެވޭގެން މި އުޅޭ. ހަމަ ނުލިބޭ ޖީޑީޕީއާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ލިބެނީ ބޭރުގެމީހުން މިއަދު ވެސް މި ލިބޭ 8000 ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހައިރާނީ ހައްލު އަންނާނީ ހަރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ އެ ފުރަތަ މިއީ ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ފުރުޞަތުގައި ޓޫރިޒަމް އެއްކޮޅު ނުނުކުން. މިހާރު އަޅުގަނޑު އަހަރުފެށުމު ދައުލަތް ވޯހަކަޔާ، އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލިސް ފެންބޮއްސާ މުސާރަ ބޭނުމަކީ ބޭރު ޕޮލިސީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން މި ޖޭގޯސް އެއްލާ ދަރަނި މުސާރަ ތާރީޚުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހިރަ ވާހަކަ، އެ ސިނާއަތު ވާޖިބު ކަނޑައަޅާފައި އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިލާ ބާޖެ ޖަލުސާއެއް

އޮތީތޯ. މިނިމަމް ވޭޖް 8000 ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެން 77000 ވެއްޖެއްޔާ ގާތްގަނޑަކަށް 10 ގުނަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުސާރަ ބޭޒޭ މިނިމަމް ވޭޖް. ބައިނަލްއަގުވާމީ މިންގަނޑުތަކާ ގާތްގަނޑަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރެއްގައި ދެކެން ބޭނުވެދާނެ، ނޫނީ ބީ ޕޮއިންޓް ގޮއިވާ ބައިލޯސް ބޭނުވެދާނެ. އެކަމަކު ބޭނުން ބައިލޯސް އެ އަދަދުވީމަ ތަންކޮޅެއް ބޭނުވަރުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ދާއިރާ ތަފާތު، ފަރަގު ކުޅަދާނަކަން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެހެންވީމާ، ޕްރޮޑަކްޝަންގައި ވެސް މި ފަހަރު ކުޅަދާނަކަމުގައި ހަމަ ސިފަވާ ސަރުކާރުން ބޮޑުވުމުން ވެސް ލިބުނު އިރު ހަމަ ދަރަޖަ އެއްކަލަ ހަމަ އެހެން ބޭފުޅުންނާ އެއްކަލަ އެއްވަރުގެ އެއްކަލަ. ދެން މިގައި މި ރިޕޯޓުގައި ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީގައި ފާހަގަކޮށްފައި މި އިންނަނީ ޕްރޮޑަކްޝަން ނަންބަރުގައި ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީގައި ބާޒާ ދޫ އިސްކަރާތޯ މިއީ. މިއީ ޕްރޮޑަކްޝަން ފައިސާއެއް ނޫން. މިސާލަކަށް، މަޖިލިސް މެންބަރަކަށް މީހާ ދައްކައެއް އަދާކޮށްގައި ނިމުނީމަ، 55 އަހަރުވީމަ އެ ޖަމާވާ ފައިސާއަކީ ބަދަލު ވާސިލުގައި އެއީ ޕެންޝަނެއް ނޫން. އެއީ މިސާލަކަށް ދޭ މާލީ އިނާޔަތެއް. އެހެން ޕެންޝަނަށް ކިޔަނީ. އެހެންވީމާ، އެކަން އެއީ ދުނިޔޭގެ މާލީ އިޖުތިމާޢީ ވެސް އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕެންޝަން އޮތުމަށް ވެސް އަދި ސަލާމަތަށް ވެސް ތަފާތުކުރާ އެކަން އެގޮތަށް ނުކުތުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންތައް ބަލަން ރަނގަޅު. ދެން އަޅުގަނޑު ރިޕޯޓުގައި ބޭނުންކުރަން ކަރަން އަޅުގަނޑު ކުރިޔަސްގޮތުން ކޮމިޓީން އެއްކަލަ، އަވާލުން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ތަނެއްގައި އިނދެ. މިހާރު މިގޮތަށް މިއަދު މިހާރު ސާބިތުވުން މި ފާހަގަ ވެސް، އޮޑިޓަރ ވެސް ވިދާ، އޮޑިޓަރ ވެސް އަދި ރިޕޯޓުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަހައްޓައިފިނަމަ އެބަ އިސްނަގައިގެ ކަރަންޓް ބިލު ބޭނުވެއްޖެ މި އުމުރު އެއްކަލަ މި ބޭސް މި އައި ރިޕޯޓު، ޕޮލިސީ އިގެން އަޅުގަނޑުމެން ގާތްގަނޑަކަށް 7.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ސަބްސިޑީ ކަމަށް ބަލާފައި އިން އިތުރު އެންމެ ބޭނު އެއްކަލަ މި އިނީ ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކަށް ދޭ ސަބްސިޑީ، އެއީ 2.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ސަބްސިޑީ ކަމަށް. ސަބްސިޑީން އެބައިން 1.58 ބިލިއަން ރުފިޔާ ސަބްސިޑީ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ކަރަންޓް ބިލު ބޭނުވެސް ސްޓޭޓްއޯންޑް ކަމަށް ދޭ ސަބްސިޑީ ކުރެވެނީތީ އެވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭ. އެހެންވީމާ، މި 7.65 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެން ސަބްސިޑީ ކަމަށް ޖަހާފައި މި އިންނަ އަދަދުތަކެއް މި އޮގަސްޓް މަސް ފަހަރުގައި ނުފުރިއްޖެ ނަމަ ދެން އަންނަ، ދެން ބަޖެޓަށް އަންނާނެ ބަދަލު އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ސިޔާސަތުން އެ ބަޖެޓުންނަން، މިހާރު އަންނަ ކަރަންޓު ބިލްތަކުގައި ވެއްޖެއްޔާ މި 7.6 ބަޖެޓުގެ ނުލިބިދާނެ ބިލްކަމަށްކަމީ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަދާކުރުން، ސްޓޭޓްއޯންޑް ކުންފުނިތަކުން ބަހައްޓަން މި އަދާކުރާ މުއައްސަސާ ބަޖެޓް ނަމަ އިރު ސަބްސިޑީ ކަމަށްވާނީ ނޫންތޯ. ދެން ހަމަ އެހާއެއްކަލަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާސްކުރެވުނު މި ދުވަސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފާސް ނަމްބަރުސްތަކަން ބަޔާނާ އިތުރު މިއަދަކުގެ ފަސޯޖް ކުޅަބަރަގައި ތަފާތުވަނީ ވިޔަންނަށް އާމްދަނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީއާ

ހިއްސާކޮށްލައި އިން ކޯޝަސްވާ ސަޕޯޓިވްކަމެއް ބަލައިލީމަ ވަރަށް ބޮޑު މިސާލެއް އެބައުޅޭ. ލިބޭން ކަމަށް އަންދާޒާކުރި، ކޮށްފައި އިން ގޮތުގަނޑާކަން 11 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަންދާޒާކޮށްފައި އިން އިރު އަހަރުގެތެރޭގައި މިއަދު ހަމައަށް ލިބިފައި އިނީ، އެއީ މާރިޗްމަހުގެ ފަހުހިސާބަށް ނަމަ އިރު އަހަރުގެތެރޭގައި ލިބިފައި އިނީ 7.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަކަށް ބޮޑު؛ އަހަރުގެތެރޭގައި އަންދާޒާކުރަމުންދާ އާމްދަނީ ނުލިބޭކަން އެބަ އެނގޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަސްލު ވަރަށް ބޮޑު ރިސްކުތަކެއް މި އުޅެނީ އަހަރުގެތެރޭގައި މިއަހަރު ބަޖެޓް ފާސްކުރެވުނު ބަޖެޓް އިރު. އަހަރުގެތެރޭގައި އެބަ އެނގޭ ހަރަދުކުރަން ފެށިއްސާ ނުހުއްޓުނުކަން. އެހެންވީމާ، ހަރަދުކުރަން ފެށިއްސާ ނުހުއްޓުނުމަ؛ ދެން އަހަރުގެތެރޭގެ އިއްޔެއްދެއްކި އަދިވެސް ވިޔަފާރިގެ މާލިޔަތު ސަރުކާރުން ވަރަށް ސަލާމަތް އެއްޗެއް ނޫން މި ހަމަ ހުރި. ޑިފޯލްޓް ސަރުކާރުން ޑޮލަރުގެ ސުކޫކުގެ ދަރަޖަ ދަށްކޮށްގެން ސަރުކާރުގެ ބިން ކޮންމެހެން ދިމާ ބޮޑު ޑޮލަރު ދަރަނި ދެއްކުމަށް ނުކުތް ބިލިއަން މެމެންބަރުން ވަރަށް ބޮޑު ސާވިސްގެ އެބަހުރި. އެކަމަކު މިގޮތަށް ވައިދު ހިމެނޭގޮތަށް ބަލަން ޖެހޭ. ދައުލަތުން ހަމައެކަނި ސާވިސްގެ އެކައުންޓު ބޭނުން. ދައުލަތަށް އެބަ ލިބޭ އާމްދަނީ. ދައުލަތުން ލިބޭ އާމްދަނީ މި ދުނިޔެ އަސްލު ޑޮލަރުން ކޮންމެވެސް ބައެއް ސާވިސް ގޮތުގައި މި ދުނިޔެ. މި ކޮންމެވެސް ހިސާބަކުން ހުއްޓާލާނެ ދުރާން ބަޔަކު ގަނެ ކޯމަރޝަލް ކޮށްދޭ. ދުރު ނޫން އިނގިރޭސި މިގޮތް ބޮޑެތި ބައެއް.

އަހަރުގެތެރޭގައި އެބަ އެނގޭ މިއަދު ހަރަދުތަކަށް ފައިސާ ނުހިނގާކަން. ނުހިނގާތީ ހަރަދުތައް ވިޔަފާރި އެބަ ހުއްޓޭ. ހުއްޓިފައި ބީ.އެސް.ޖީ ގޮތުގައި ލިބޭ އާމްދަނީ ކުޑަވޭ. އެއްގޮތަކުން މާލީ ސިޔާސަތުގެ ކަމަކީ ދެކެވޭ ދާއިރާގަ ވިސްނާލާފައި ވާ ބަޔާން ޑޮލަރުގެ ހިލާ ލިބޭ ކޮންފަހި އާޓިޖެ.ސީޕީ.ސީ.ސީ، އެމް.ޖީ.ސީ.ސީ ޕޮއިންޓް ޖަހާފައި އަދި ފިސްކަލް ޑެފިސިޓް އަދަދު ވެސް ގައުމީ ޖީޑީޕީގެ ސަރަހައްދު 1.5 ބިލިއަން ޑޮލަރުގެ ސުކޫކް ކަމަށް މި ބުނަނީ. އަހަރުގެ ގޮތުގައި ނުދައްކާ އާދަޔާ ވުރެ ވާހަކަ އެއީ ދަރަނި. އެހެން، މިއީ ހަމަ އެޖެންޑާ 1ގައި އިންނަކަށް. އެޖެންޑާ 1 އިންނަނީ ދައުލަތުގެ މާލީ ކަންކަން ހަރުދަނާކުރުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު ރަނގަޅު ކުރުމަށް، މި އެއް އެޖެންޑާއެއްގެ ބެލުމުގައި މި އިނީ. އެޖެންޑާ 1ގައި އަހަރުގެ މި އިނީ އިންނަކަށް. އެގޮ ބެލުމުގައި މި އިނީ. އެހެންވީމާ، މިގެ ބަދަލު އެބަ؛ މިގޮތަށް ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް ކުރީ އިދު ބޮޑު އިމްޕްލިކޭޝަން. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ލިބޭ އާމްދަނީއާއި ކުރީ ހަރަދު. ހަރަދު ކުރެވޭ ކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރީ ކަމަކާއި ލިބޭ އާމްދަނީ ފައިސާއިޖާރާ ބޭނުން ކުރީ އަސާސީ މުޢާމަލާތް. އަހަރުގެތެރޭގައި، އެހެންވީމާ، ފައިނޭންސް މި ދަށުން ހަމަ ރަޖިސްޓްރީގައި ވާނެ މިއަދު ވަރަށް އެއްގަމުގެ ކަންތައް. ދައުލަތުގެ، މި އަހަރުގެތެރޭ މިކަމަށް ޖާނާރުދު ކޮމިޓީއަށް އެއްޗެހިކަން ވާނެ އަނެއްކާވެސް، ދޮގު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު، ޑިފޯލްޓް ސަރުކާރު ވިޔަފާރި ހުއްޓިގެން ސަރުކާރުން މި ކުރަން ފެނާފައި މިވާ، ސަރުކާރުގެ ކޮންފިޑެންސް މި ގައުމުގެ ދެކުން ދިޔަ ހުއްޓިގެން

އުޅޭތީ. އަނެއްކާ އަޅުގަނޑު މިގައި ވަރަށް މުހިންމު ޕްރިންސިޕަލް ބޭނުން ހަރުދަނާކޮށްދެއްވަން. މި ހުރިހާ ޕްރޮކިއުމަންޓް ބަޖެޓުން ކުރެވިފައި ނޫން. އިއްޔެ ވެސް 18، ހުރިހާ ޕްރޮކިއުމަންޓް ބަޖެޓުން، ބަޖެޓުންކުރި ޕްރޮކިއުމަންޓްތަކުގެ އަދަދު އުޅޭއަކާ ގިނަ ހަމަ ބިލިއަނަށް އިނގޭތޯ. މި ޕްރޮކިއުމަންޓުތައް ބަޖެޓުން ކުރީގައި މި އިނީ ސަރުކާރުން ދައުލަތުގެ ބޮންޑުތަށް. މީގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި، ބަދަލު ދޫކުރެވޭނެ. ބަދަލު ލިބޭ، ބަޖެޓުން ކޮށްފައި ވެސް އިނީ ބަދަލުދޫކުރާ ގޮތަށް. ބަދަލުގެ އަދަދު އަންގާރަ، ޖަނަވަރީ، މި ކޯޕަރޭޓުން ގަވާއިދާ ޖެހިއިން މި ބަދަލު މި އަދަދު މި ވެރިކަމުގެ ޖެހިއަން ޕްލޭންވެރިން. އެކަމަކު މީގެ ބަދަލުގައި އިތުރު އަޅުގަނޑަށް ހިލޭ ހަމަ ބިލިއަނުން، އެހެން ބިލިއަނުކޮން ދައުލަތުން ބަދަލުދޫކުރަން ކަރުދާސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ޚަރަޖުން ބަޔާންކުރާ ކަރުދާސް. މިކަހަލަ މި ގޮތަށް ބަލާލާ ހަޔާތީގެ ތަފާތުތަކުގެ މަގުން ޕްރޮކިއުމަންޓުސްގެ ބަޖެޓުން ކުރިކަމަށް ބަދަލުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކި ދައުލަތް، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެދިގެންވާނެ ވާހަކަ. މިއީ ހަމަ އެކަށް ބިލިއަން. 2 ބިލިއަން، 3 ބިލިއަން ދުވާލުގެ ޕްރޮކިއުމަންޓް ބަޖެޓުން ކުރި އިރު ކޮބައިތޯ ބޭނުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދޫކުރެ؛ އަންނަމުއްދަތު ނަހެ ކުރަހަނެ. ޢާއްމު ދައުލަތުގެ ބޮންޑުތަށް، ސަރުކާރުން ބޮންޑުތަށް އިންވެސްޓްމަންޓް ބަޖެޓުން ކުރެއްވި. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އެ ކުންޏެއްކާ ކޮރިޔަންސްވެގެން ނޫން ހުރިހާ އެއްޗެއް ބަޖެޓުން ކުރީގައި ޢާދި. ގިނަ އެއްޗެހި ހުރި ދައުލަތުން ބޮންޑުތައް ބަޖެޓުން ކުރީގައި. އެހެންވީމާ، ބަދަލު ދިޔުމުގެ ކޮރު. އެއީ ކުރިން ބަޔަކުގެ ވެސް ރަނގަޅުވާނެ ގޮތް މި އެޅޭނީ. އެހެންވީމާ، މީގެ ސަރުކާރުން މިއަދު 1 ބިލިއަން ދުވާލާ އިންވެސްޓްމަންޓު ބަޔާންކުރި ގަނޑުގެން ސަރުކާރުން ބޮޑާ އިތު އަޅުގަނޑު ހިލޭ މުއްސަދިކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ދޫކީ ދައުލަތް މިގެން، އަޅުގަނޑުމެން ގިނަގިނާ ސަރުކާރުގެ ވަރުގެ ބިޔަ ގެއްލުމެއް މިގެން ކުރިމަތިވާނެކަން. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް ދައުރު ފުރުޞަތަށް ބަލަ.

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ އަޒީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްމަދު. ރައީސް! އަސްސަލާމް، ހަމަ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ، ވަރަށް، އަޅުގަނޑުގެ އަތް، ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު މިހާރުގެ ވަޒީރާ ވާހަކަދެއްކެވި މި. ދެން އެކަމަކު މިގައި އަސްލު ވާ ގޮތަކީ ފަރުދުގެ، ދެންމެ ހަމަ އެ ދައުލަތު ވާހަކައާ ހަމަ އަޅުގަނޑު ފޮނުވާފައި ބޮންޑުވާ ހަމަ 3 ވަރަކަށް ނުކުތާއެއް އިނގޭ. މީގެ ފުރަތަމަ ކަމަކީ މީގެ ބަޖެޓުން ކުރީގައި ހުރި ކުންފުނިތަކުގެ، މި އެކައެކަ ޕްރޮކިއުމަންޓާއި، ފްރީލާންސް ޕްރޮކިއުމަންޓް އެކިގޮތަށް މި ހޮޅުއަށް ހުރި އެއްޗެހިސްޓާންޑަރޑް، މި އެއްޗެހިސްޓާންޑަރޑްގެ ދުވަހުން މި ބަޖެޓުން ކުރި އެއްޗެހިސްޓާންޑަރޑާއި ހަމަ ގަނޑުދިޔަކޮށް ދެކެނި މިއަށް ހުރި އެއްޗެސްގޮތަށް ދުވަހުވެސް، މީގެ ބަޖެޓުން ކުރުމުގެ ހުރިހާ ކަމެއް ދަށުގައިވާ ކަރުދާސް ގޮތަށް ހުރި ޕްރޮކިއުމަންޓްތަކެއް ހަމަ އަޅުގަނޑު

ފާހަގަކޮށްލަން. އެގޮތުން ބަލައިގެން، އެއީ މިގެ ހަމަ އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ބަޖެޓުންބޭރުން؛ މިގެ އެއްބައި ޕްރޮޖެކްޓުބޭސްތަކެއް ހުރި، ހަމަޖެހޭކޮށްފައި ހުރި ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓު ބަޖެޓުންބޭއް ނުކުރޭ. އެކަމަކު މިގެ ތެރެއިން ބަޖެޓުންކުރުވުން ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުބޭސްތަކެއް ބަލައިގެން އެ އެއްކޮށް ބަޖެޓުންކުރި. ދެން މިގެއި ފާހަގަ، އިންތިޒާމާ ދިމާކޮށްފައި ޙަޤީޤަތުގައި އުޅެއުޅޭ ސަރުކާރުތަކުން މި ކުރީ، މި ހިސާބު ޖަމާވެފައިވާ ހުރި ޙަޤީޤަތުގައި ދައުލަތަށް މިއާ ބޮޑު ބެހެއްޓި ދިމާވެގެން މި އުޅޭ. އަދި ގަސްޖެހުން ގަވާއިދުތަކުން ފައިސާގެ އިމްތިޔާޒުގެ ހާލަތު މިދިޔަ ފެށިގެން ނިމުން އިން އާދޭ ވަރަށް ބޮޑު ޝަރީޢަތެއް ހާލަތުގައި ފެނިގެން. ބަޔަކު ޤަޟިއްޔާ، އެ ބޮޑުވުން ފެށިގެން ގައިބައިގެ ސުޓު އިން ގަބޫލު ނުކުރެ، ދެން އަންނަ ސަރުކާރުގެ 3 މަސްދުވަސް ފެށި ފެށިގެންދާނެ ސަރުކާރު ދުވަހެއްބުން ވަރަށް ފެށި އާދެ ޤަޟިއްޔާ ކަންތައްތައް މިންވަރުކުރުން ގޮތެއް. އެހެންވީމާ، މިހާ ނުކުރާއްގެ ހާލަތަކަށް ޤަޟިއްޔާ ވައްޓައިލުމަށް، އެގޮތް ބަލައިން ޚަރަދުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އިންތިޒާމު ދިމާކޮށްފައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓްވުޒު އިތުރަށް، އިތުރުވާ، އިތުރަށް ޕްރޮޖެކްޓު ހަވާލުކޮށްފައި. މި ބޮޑު ދައުލަތުން ފާސްކުރި ބަޖެޓު ވެސް ގިނަ އަދަދަކަށް ޕްރޮޖެކްޓު ހަވާލުކޮށްފައި، އާގެ އެޕްލިކޭޝަން ވާ ފައިސާ އެކިއެކި ގަވާއިދާ ކުންފުނިތަކަށް ދީފައި، މި ޕްރޮޖެކްޓު ހަވާލުކޮށްފައި ވިޔަފާރިން ފައިބައިގެންދާ އިތުރު އެޕްލިކޭޝަނު ފައިސާ ވަސް ނަގާފައި، ޕްރޮޖެކްޓު ވަސް ހިންގަނީއެވެ ނޫން. މިއީ ހާލަތު. އެހެންވީމާ، މި ގޮތުން މި ކަންތައްތައް ހުރި، ކޮންމެ ގޮތެއްވިޔަސް ދައުލަތުގެ އެކިއެކި ޝަރީޢަތުގެ ކަންބޮޑުވުންތައް އެބައޮތް މި ޕްރޮޖެކްޓުތައް ނިހިނގާނެ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން މިއަދު މިކަންކަން މި ކުރަނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުން ބޮޑުކޮށް ގޮތުން އެ ޝަރުޢީގެ ތަޢާރުފު ގެންގޮސް ގޮތުން މި މަސައްކަތް މި ކުރަނީ. ދެން މިގައި އަޅުގަނޑުވެސް އިތުރުފާޅު ގޮތަށް؛ ދެންމެ ހުޅުމާލެ ދެކެން ދާއިރާގެ އިލްޒާމުތައް ފެންނަނީ އެ ފާހަގަކުރި އެއް ވަރަކަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިޤްތިޞާދީ ތެރޭގައި މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ސަރުކާރު ކޮންމެވެސް ހިންގުމަށް ކޮންމެސް ވެރިކަމުގެ ގެއްލުންތަކާއި ދިމާކުރެއް ދެކެން. އެކަމަކު މި ކަންކަމުން ސަރުކާރުން އިތުރު ބައްލަވައި ހުރީ، މިހާރު ވަސް ދައުލަތުން ކުރި ސަރުކާރުގެ ޤާނޫނުން ނަގާފައި ހުރި ބޮޑެތި ދަރަނިތައް ހަމަ އަދާކުރަމުން ގެންދާ ހަމަ އެކިއެކި ކޮންމެވެސް ދައުލަތުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ވަސް ހަމަ އަދާކުރަމުން ދަނީ އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދައިފާން ކުރުކޮށްލާ އިނދޭ. ކުރިއަށް. ބަންދު ނިމުނީ.

(ބަންދު ވަގުތަށް ކޮމިޓީ މެދުކަނޑައިލުން)

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! ދެން މިހާރު ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ 3 ވަނަ ނުކުތާއަކީ، މި ޕްރޮޑަކްޓް ސްޕެސިފިކް ކުރީ ސަރުކާރުން ހަވާލުކޮށްފައި ހުރި ވަރަށް ބޮޑެތި އަދަދެއް. މިއީ ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، ބަޖެޓުގައި ޕްރޮޑަކްޓްގެ ނިސްބަތުން އަދަދު އެތައް ގުނައެއް ބޮޑުކޮށް ހަވާލުކޮށްފައި ހުރި ޕްރޮޑަކްޓްތަކުގެ ވާހަކަ ދެންމެ ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި. މި ޕްރޮޑަކްޓްތަކަށް ބޮޑު އަދަދެއް ހަވާލުކުރި ބޭނުމަކީ ވެސް ސަރުކާރުން ޕްރޮޑަކްޓްތަކަށް ދޫކުރާ 15%އަށް ވާ ފައިސާގެ ބޮޑު އަދަދެއް އެ ބޭފުޅުންގެ އެ ދީފައި ހުރި ކޮންފިޑެންޝަލްކަން ދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި ކަމަށް ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މިއީ މިކަން ހިނގާފައި ހުރި ގޮތެއް. މިއީ ހަމަ ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުތަކުން ގެނެސް ބަޖެޓާއިމާ އެބަޖެޓުން އެއްވެސް ޕްރޮޑަކްޓްއެއް ނުހިނގާކަމާއި، ޕްރޮޑަކްޓްތަކެއް އުފެއްދި ހުރިކަން. އެހެންވީމާ، މި ޕްރޮޑަކްޓްތަކެއް ކޮންސަލްޓެންސީގައި މި ހަވާލުކުރާ ޕްރޮޑަކްޓްތަކަށް ބަދަލުގެނެސްގެން ކުރަމުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މިކަން ކުރަމުންދަނީ ހަމަ އާ.ބީން ހަމަ މިގޭ ނިންމަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް ބަޖެޓް، މިގޭ ޖޭގެ ޕްރޮޖެކްޓް ފީޑްބެކްތަކެއް ކުރަން ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން މިއާއިލާއި ހަމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރި ގޮތަށް މިހާރު ހަޤީގަތުގައި މަޝްވަރާކުރުމުގައި މި އިސްނަ އިޤްތިޞާދު ކޮމިޓީގައި، އިޤްތިޞާދީ ބާރު ގާނޫނު މި ކަންކަން، މި ޕްރޮސެސް ބާރު ކަންތައްތަކުގައި ޖަވާބުދާރީވުން ގެނެވޭގޮތަށް މިކަންކަން އަސާސީ ބައްޓަންކުރުމުގެ ކުރިމަގުވެސް ހަމަ މިހާރު ވަރަށް ބަރާބަރު ބައްލަވާ ތިބޭގޮތަށް. ދެން އެއްބައި ބޭފުޅުން މި ވާހަކަ ސިޔާސީ ބޭނުމަށް ސިޔާސީ ގޮތުން މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. މިހާރު ސިޔާސީ ސަރުކާރުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެން ގޮތެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ ގޮތް ބަދަލުކުރުން. އެހެންނަމަވެސް މަސައްކަތްކުރާ ގޮތް ބަދަލުކުރުން. ހިތްވަރުދީގެން އަހަރެން ހުރިހާ ކަމެއްގައި، އެހެން މަސައްކަތްތަކެއް އަހަރެން ހިތްވަރު. އަޅުގަނޑުމެން ހިތްވަރު ވަރަށް ގިނަ، މިހާރު ސިޔާސީ ބޭނުމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން އެއްވެސް ބޭފުޅަކަށް ހެއްވި އެއްބައި އިންސާނުން ގޮތަކަށް ބަލާފައި ގޮތަކަށް އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުދެއްކޭނެ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަތައް އެހެނިހެން، ސިޔާސީ ގޮތުގައި ހުރެން މި ދައްކާ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެން އެހެނިހެން އެއްޗެހިން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ބަލާލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން އެހެނިހެން ޖުމްލަކޮށް ގެނައުމަށް ފަހުގައި ކަމަކަށް ވާހަކަދައްކަން. އެހެންވީމާ، ހިތްވަރުވެރިކަން އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް ކަމެއް އެއްގޮތަކަށް ބޭނުންވާނެ ކަމަށް

އެއްހަމަކުރުވުން ކަންބޮޑުވެރިވާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެނަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއް އުސޫލެއް ހިފެހެއްޓިދާން ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް. އެންމެންނަށް އެކަށައަޅާފައި ދޭން ނިންމަވައިދީ ކަމުގައި ވީ ނަމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެއީ ބޭއިންސާފެއް ކަމަށް އެހެން ބޫލުވުމަކަށް. އެކިއެކި މަގާމުތަކަށް، އެކިއެކި މަގާމުތަކަށް އަދާކުރާ ބޭފުޅުންގެ ޖިންސާއި ހަމަހަމަ ވެސް ހުށަހަޅުއްވާތީ ކަނޑައެޅިގެން. އެހެންވީމާ، އެއީ ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވާ ބައްދަލުވުމުގައި ހުށަހަޅުއްވާތީ އެއީ އެ ދެއްވާ ފާހަގަކުރަންޖެހޭ އެއްކަމެއް އަޅުގަނޑު ހަމަ އަދިވެސް އެއްގޮތަކަށް ބޭރުކުރެއްވި ޕްރިންސިޕަލް ހަމަހަމަކުރުމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ދެން، ނާޒިމް.

<u>ހިތަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ދެން މިހާރު ހުށަހަޅައި ތާއީދު ލިބިފައި ދެއްތޯ މި ޚާއްޞަ އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންތައް ކުރިއަށްގެންދަން. ދެން ވޯޓަށް ނިންމާނެ ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވީ، ފަހު ވާހަކައަކަށް ދަންނަވައިލަން ބޭނުން ވާހަކައަކީ، މިހާރު މި ޖެންޑަރ ބަޖެޓް ގޮތުންނާއި އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުދީފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ޕަބްލިކުކުރަން މި ދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓުތަކުގެ މިންވަރުން ސަރުކާރުގެ ތަފާތުކުރުމުގެ ތެރެއިން ދިވެހިރާއްޖެ ބަޖެޓް. އެ މިންވަރުގެ ރުއުސާ ވެސް އަދި، ދެފުށުން ފާހަގަ؟ އެ މިންވަރުގެ ހުރިހާ ހަރަކާތައް، އެ މިންވަރުގެ ހުރިހާ އެސް.އޯ.އީތަކު، އެ މިންވަރުގެ ހުރިހާ ކަމެއް ރައްކާތެރިކުރަން ބޭއްވި ޒުވާނުންގެ ކޮމިޓީގެ އެ މިންވަރުގެ ރުއުސާ ވެސް އަދި އެ މިންވަރުން ސަރުކާރުގެ ތަފާތުކުރުމުގެ މުސާރަދޭކަށް ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވެގެން މި ދެކޭ. އެހެނަކު އެހެންތާކު މި ކަންތައްތައް ނިންމަނީ ކޮބާ ބަޔަށް ގޮސްފައިވާ އެބަހުރިބާ. އެއީ އެ ގޮސްފައިވާ އެ ތަނަށް ވަޒީފާ ދަރަޖަ އެ ވަޒީފާތަކަށް ޚާއްޞަކޮށް އެ ކަމެއް ނިމުމަށްފަހުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެ ހުރިހާ ގޮސްފައިވާ އެއްގޮތަކަށް އެބަޖެހޭ. ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީގައި ތިބޭފަރާތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަދަލުތަކާ ހަމަ ދުވަހުގެ މަސައްކަތަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިޔާސީގޮތުން އެބަ ޙިމާޔަތްކުރަން ނިސްބަތުން ބައިވެރި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދުވަހު ކަންތައްތަކަށް ވަރަށް ޚާއްޞަ ޕްރެޝަރެއްގައި. އެ ކަންކަން އިސްލާހުކުރަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭ. މިސާލަކަށް ދަރަނިތަކާ ކަމަކަށް ދަށްކުރުމާ އަޅުގަނޑުމެންގެ

ދަރިންނާއި ދަރިންގެ ދަރިންނާ ހިއްވަރުން ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ތިބޭ އިރު އެ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ޚިދުމަތަށް ފީ ނުދެއްކިގެން، އެ ކުދިން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހިގެންދާ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން ޤައުމުގެ ދަރިންނަށް ޚިދުމަތް ހިއްވަރުދެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން ޤައުމަށް ނަފާއެއްނޫންތޯ؟ އެއްނޫންތޯ؟ ވާނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ، އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ ހަމަ އެގޮތަށް ޕެންޝަން ކަންތައް ވެސް، ހަމަ ރައްޔިތުންގެ އުމުރުން އަސްލު ވަގުތު އައިމަ އެ މީހުންނަށް ޝަރުޠުތަކާ އެއްކޮށް އުޅޭނެ ގޮތަކަށް މިކަން ހަދައިދޭން އެބަޖެހޭ. މަދު ބައެއް، ބޮޑު މުސާރަ ލިބޭ މަދު ބަޔަކަށް އެޅުވާނުޖެހޭ އޮންނަ ގޮތަކަށް މި ސިވިލްސަރވިސް ގޮތަށް އެބިއުސްކުރަން ދޫކޮށްލައިފިއްޔާ ހަމަ ޕެންޝަން ވެސް ނުދެވޭ ދުވަސް އަންނާނެ. އޮނަރަބަލް، އެ ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ރިޢާޔަތްކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން އިސްނަގައިގެން މިކަން ނިންމަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އޮނަރަބަލް، އަޅުގަނޑު މިހާރު، ދެންމެ ނާޒިމް ވެސް އެ މިޓިންގްލިސްޓަށް އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މާދަމާ ވެސް 10:30ގައި މި ކޮމިޓީ ބާއްވަން އިނގޭތޯ. ކޮމިޓީ ބާއްވާފައި މި ބައި ކުރިއަށްގެންދަން. މިއަދު މިހާހިސާބުން މި ކޮމިޓީ ނިންމައިލާފައި، މި ހަފްތާގެ ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކު ވެސް ބާއްވާފައި މިކަން ކުރިއަށްގެންދަން އިނގޭ. ގެންގޮސް މި އަންނަ ހަފްތާގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލަތައް ނިމެންދެން ކޮންމެ ދުވަހަކު ވެސް ހަމަ ކުރިއަށްގެންދަން އިނގޭތޯ. އޮނަރަބަލް، މާދަމާ 10:30ގައި މި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް އަޅުގަނޑު ބާއްވާނަން އިނގޭތޯ. އޮނަރަބަލް، މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީ ނިންމައިލާނަން އިނގޭތޯ މާދަމާ 10:30ގައި ކޮމިޓީ ބާއްވާ ގޮތަށް.